

Kimse söndüremez seni
Sabah yıldızı
İnsanlığın alinyazısı
Altın çivilerle çakılmış
Zaman levhasının göğsüne

Ürkek bir güvercinin
Kalbi gibi atsa da nabzın
Sen çelik kalesinin secdenin ve sabrın

Sezai Karakoç

BAHAR

Sefire-I Alem Uluslararası Öğrenci Derneğinin Edebiyat Kültür Sanat Dergisidir. 2025 / h.1446

KAPAK KONUSU

Mazlumdan Muzaffere Alem-i İslam

Gurbet ve Sıla Arasında Filistin Hasreti

Nermin Jedallah

Hidayet Öyküsü

Ayşe Üçtepe (Balorma Enkhjargal)

Liyakat Meselesi

Vahdettin Işık

Cengiz Aytmatov: İnsani Değerler ve Ahlakın Önemi

Kadicha Tazhibaeva

Merhamet Gönlün Zekası

Medina Otajonava

Nermin Jedallah | Bolormoo Enkhjarga (Ayşe Üçtepe) | Vahdettin Işık | Alaa Issa Al-Saidi |
Fatimatulzahraa Kasem | Şeyma Hamo | Jannatul Bushra | Manahil Mohmed | Ayşe Bolka | Kadicha
Tazhibaeva | Gharra Boustani Eid | Seba Kazkaz | Vega Moqarabi | Miral Aslanoğlu | Toleuzhan
Galiyeva | Medina Otajonava | Şükran Bişkin

"Sefire-i Alem UÖD'nin
hediyesidir" |

Dünyanın Renkleri

*İstanbul'da
Buluşuyor*

BAHAR

Sefire-i Alem Uluslararası Öğrenci Derneğinin
Edebiyat Kültür Sanat Dergisidir.
Sayı: 4 | 2025

Yayın Yönetmeni
Özlem Özer

Yayın Ekibi
Derya Şama
Suzan Ören
Arzu Doğan
Gülşay Yüksel
Ayşe Arslan
Şeyma Hamo
Nimet Albay

Dijital Çizimler
Şevval Bilir
Şeyma Arslan

Görsel Yönetmen
Nurgül Ersoy

Grafik Tasarım
Nuhun Gemisi

Kapak Görseli
Millisaraylar

*Topkapı Sarayı'nda padişahların şehre gizlice
çıkış yaptıkları Perde Kapsi'nin kitabesi. Adalet
Kulesi'nin gölgesindeki kapı kitabesinde Nisa
Suresi'nin 58. ayeti yazılı: "Allah size, emanetleri
mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında
adaletle hükmetmenizi emreder..."*

Adres
Karagömrük, Muhtar Muhiddin Sk.
No:11, 34091 Fatih/İstanbul
Tel: 0212 621 27 49
e-mail: sefireialem@gmail.com

Baskı

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

- 2 Biz Kimiz**
Derya Şama
- 4 Gurbet ve Sıla Arasında Filistin Hasreti**
Nermin Jedallah | Filistin
- 8 Dağların Fısıltısı, Minarelerin Çağrısı**
Ayşe Üçtepe | Moğolistan
- 10 Liyakat Meselesine Dair Bir Derkenar**
Vahdettin Işık | Türkiye
- 11 Dosya: Mazlumdan Muzaffere Âlem-i İslam**
Hazırlayan: Özlem Özer
- 12 Filistin: Filistin hakkında ne yazabiliriz?**
Alaa Issa Al-Saidi | Mısır
- 15 Suriye: Selam Günlük**
Fatimatulzahraa Kasem | Suriye
- 16 Suriye: Benim Suriye'm**
Şeyma Hamo | Suriye
- 18 Bangladeş: Kültür, Dayanıklılık ve Doğanın Dokusu**
Jannatul Bushra | Bangladeş
- 22 Sudan**
Manahil Mohmed | Sudan
- Doğu Türkistan**
24 Ayşe Bolka | Doğu Türkistan
- Ömer Karaoğlu ile Röportaj**
26 Röportaj: Menahil Mohmed
Yayına Hazırlayan : Özlem Özer
- 28 Cengiz Aytmatov: İnsani Değerler ve Ahlakın Önemi**
Kadicha Tazhibaeva | Kırgızistan
- 30 Eğitim: Bölüm Tavsiyesi**
Ghara Bostani Eid | Suriye
- 31 Kitap: Yazar Öğrencilerimiz**
Vega Moqarabi, Alaa Issa Al-Saadi, Toleuzhan Galiyeva, Miral Aslanoğlu
- 32 Merhamet: Gönülün Zekası**
Madina Otajonova
- 35 Sefire-i Âlem:
Umut, Dostluk ve Birlikte Yaşamın Gücü**
Şükran Bişkin |

BAŞLARKEN

Sefire-i Âlem Uluslararası Öğrenci Derneği olarak her yıl öğrencilerimiz ve gönüllülerimizin katkılarıyla hazırladığımız Bahar dergimizin yeni sayısında sizlerle buluşmanın heyecanını yaşıyoruz. Bu yılki sayımızı kaleme alırken, ne yazık ki Müslüman coğrafyaların maruz kaldığı zulümleri ve adaletsizlikleri bir kez daha derin bir hüznle gözlemledik.

Gazze’de 7 Ekim 2023’ten bu yana devam eden insanlık dışı saldırılar, üzüntümüzü daha da derinleştirdi. Ancak bizler, Müslüman toplumların yalnızca savaş, yıkım ve gözyaşı ile anılmasına karşı durarak, onların tarih boyunca sahip olduğu zengin kültürü, güçlü toplum yapısını ve geleceğe umutla bakan genç nesillerini ön plana çıkarmayı amaçlıyoruz.

Bu inançla, dergimizin bu sayfasında “Mazlumdan Muzaffere İslam Coğrafyası”nı ele aldık. Son süreçte Gazze'deki ateşkes, Suriye’de zalim rejimin devrilmesi gibi gelişmeler, bizlere her karanlığın ardından aydınlığın doğacağına dair güçlü işaretler sundu. Biliyoruz ki, İslam dünyası her bir köşesinde yetişen bilinçli nesillerle, dualarla ve fedakârca yapılan çalışmalarla, mazlumdan muzafferliğe yükselecektir.

Kardeşlik ve dayanışma ile geleceği şekillendiren nesiller yetiştirmek, İslam coğrafyasının aydınlık yarınlarının en büyük teminatı olacaktır.

Bu düşüncelerle, dergimizin her sayfasında sizlere ilham verecek içerikler sunmaya çalıştık. Keyifli okumalar dileriz.

Yayın ekibi

BİZ KİMİZ

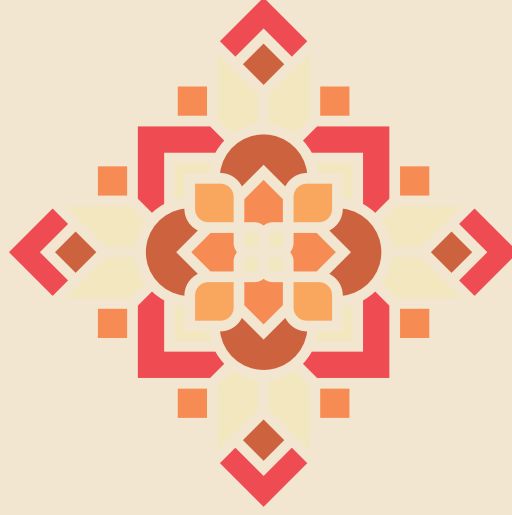

SEFİRE-İ ÂLEM: KÜLTÜRLERİ BULUŞTURAN SICAK BİR YUVA

Sefire-i Âlem, eğitim için Türkiye'ye gelen genç kızları muhabbetle karşılayan, onlara yol arkadaşlığı yapan bir gönül hareketidir. 2010 yılında, İstanbul Fatih'te hayırseverlerin desteğiyle bir dernek olarak kurulmuş ve zamanla büyük bir aileye dönüşmüştür.

2014'ten itibaren Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEF) çatısı altında daha geniş kitlelere ulaşan Sefire-i Âlem, dünyada giderek artan bireyselleşmeye karşı, tüm uluslararası öğrencileri sevgi ve muhabbetle kucaklayan bir irfan yuvası olmuştur.

Kökleri derinlere uzanan güçlü bir dostluk ve kültür bağı inşa ediyoruz.

Burada farklı kültürlerden gelen gençler aynı sofrada buluşur, dostluk halkasında kenetlenir. Samimi sohbetlerle, paylaşılan anılarla kardeşlik bağları güçlenir. Haiti'den Japonya'ya, Fransa'dan Komor Adaları'na kadar 78 ülkeden yüzlerce öğrenci ve mezunuyla büyük bir aile hâline gelen Sefire-i Âlem, her öğrenciyi yalnızca bir misafir olarak değil, geleceği yönlendirecek birer nefer olarak görmektedir.

Bizler, uzak diyarlardan gelen bu gençleri bir emanet olarak kabul ediyor, akademik yolculuklarında onlara hem maddi hem de manevi destek sunuyoruz. Burada geçirdikleri yılların, güzel hatıralarla dolu olmasını istiyor, ülkelerine güçlü, donanımlı ve güzel anılarla dönmeleri için çalışıyoruz.

Sefire-i Âlem olarak, öğrencilerimizin sadece eğitim hayatlarına değil, gelecekte ülkelerine ve insanlığa sunacakları katkılara da büyük değer biçiyoruz. Onların sanat, kültür, ekonomi, siyaset ve akademi gibi birçok alanda gelişmeleri, Türkiye ile kendi ülkeleri arasında birer kültür elçisi olmaları bizim için paha biçilemez bir kazanımdır.

Dünya, barışa, adalete ve huzura her zamankinden daha fazla muhtaç. Bu değerleri yaşatacak nesillerin yetişmesi, bu kutlu ideali omuzlayacak gençlerin varlığıyla mümkündür. Biz de bu bilinçle, barışı ve kardeşliği önceleyen bir nesil yetiştirmek için çalışıyoruz.

Misafirlerimizin modern dünyayı tanımalarını, organizasyon becerilerini geliştirmelerini, ülkelerinin ihtiyaçlarına duyarlı olmalarını ve İslam kültürü ile tarihini derinlemesine kavramalarını istiyoruz. Bu yüzden yıl boyunca düzenlediğimiz seminerler, geziler ve etkinliklerle onlara Türkiye'nin ve İstanbul'un köklü mirasını tanıtıyoruz.

Burada geçirdikleri yıllar boyunca öğrencilerimiz, üretmeyi, araştırmayı, projeler geliştirmeyi ve ellerindeki imkânları en verimli şekilde kullanmayı öğreniyorlar. Böylece, kökleri derinlere uzanan güçlü bir dostluk ve kültür bağı inşa ediyorlar.

Sefire-i Âlem, "Biz Bir Milletiz" anlayışıyla çıktığı bu yolda, hak, barış, sevgi ve kardeşliği yaymayı; adil ve daha yaşanılabilir bir dünya için yeni nesillere rehberlik eden bir kurum olmayı amaçlamaktadır.

Derya Şama

Sefirei Alem UOD Yönetim Kurulu Başkanı

شوق فلسطين بين الغياب والعودة

ضاقت حروفك يا البليغة في الوصف

عجز الكلام وفصاحة اللسان عن الافصاح بقول كلمتان

بقيت تواري دمعها بين الحين والآن

لا يخلق الله للانسان قلبان

قلب قدس وقلب فلسطين الجنان

تحلق العصفير صباحا وتطلق العنان

اما عن اطفالنا فعنانها يطلق لجنة الرحمن

العينان تدمع لم تدري اي دمع تذرفان

دموع العين ظاهرة مألحة لامست الوجنتان

سارت لمجراها ومست الشفتان

قالت سفيه عاش مراحل الحرمان

ترك ملذات الحياة وتذوق دموعه باللسان

ام دموع قلب موارية جداره انهكت الشريان

لوعة شوقٍ توارت بين الظهور والخفيان

ام طال شوقك لغزة التي غزاها الشيطان؟!

شوق لبحرها وزيتونها وحبات الرمان

ام شوق لهوائها وعليها وسكانها الانسان

ساقول شيئا عذرا نحن هناك نشتاقي لكل شيء

جماد متحرك صامت متكلم انسان حيوان

عذرا عزيزي

عجز اللسان عجز اللسان عن الوصف

عذرا فقد خبأت ملامح الحزن وتظاهرت بالنسيان

العينان تدمع لم تدري اي دمع تذرفان

بقيت وحدك راحلا واجمع دموعك لعلها تتحول مرجان

تكون نجاة حياتيك وتعود للمكان

ضاقت رحاب الدنيا ولعلنا بعد الفراق نلتقى مرة مرتان

عود مرة للنوم فعينك مرهقتان

ملامح عطف ظاهرة دموع في الخفيان

لعلنا نلتقي صباح اخر وترهقيني مرة اخرى

تجمعنا السنين مرة واطلب لحظة اخرى

وافصح بلساني مرة واطلب الاحضان

واتي بقدمي واحط في فلسطين الجنان

شيء يحيطني من كل مكان

ولعلها استجابة الرحمن

رحمته وسعت كل شيء وهو الرحيم المنان

Nermin Jedallah

Filistin

İstanbul Üniversitesi Kamu Hukuku

GURBET VE SILA ARASINDA FİLİSTİN HASRETİ

Ey belagat sahibi, sözlerin ve dilin belagati seni
iki kelimeyle anlatmaktan aciz kaldı

Ve zaman zaman gözyaşlarını saklamaya
çalışıyordu.

Allah insanda iki kalp yaratmaz ama bizim
kalbimizin biri Kudüs, biri Filistin!

Kuşlar sabahleyin azat edilir ve uçarlar, bizim
çocuklarımız ise Rahman'ın cennetine...

Göz, hangi acıya yaş dökceğini bilemiyordu...

Tuzlu gözyaşları yanaklara,

Sonra izi takip edip süzüldü dudaklara.

Akılsız; yoksunluğun tüm aşamalarını yaşadı,

Hayatın zevklerini bıraktı ve gözyaşlarını diliyle tattı.

Kalp duvarına yaklaşan gözyaşları damarları
tüketiyordu.

Onun tüm tutkusu aşıkâr ile sır arasında gidip
gelen bir özlemdi.

Yoksa onun hasreti, şeytanın istila ettiği Kudüs
mü?

Denizine, zeytinine, nar tanesine hasret...

Havasına, insanların hasret...

Üzgünüm,

Canlı cansız, sessiz konuşan, insan hayvan... her
şeyini özlüyoruz.

Üzgünüm canım.

Üzgünüm...

Kelimeler kifayetsiz.

Hüznümü sakladım hep

Unutmuş gibi davrandım.

Gözler, yaşlarla doldu ve hangi acıya
ağlayacağını bilmiyordu.

Yalnız kaldın, gözyaşlarını topla, belki
mercana dönüşür!

Hayatını geri al ve oraya geri dön!

Dünyanın o uçsuz bucaksız genişliği daraldı,

Belki bundan sonra bir ya da iki kere
buluşuruz...

Yorgun gözlerinle uykuya geri dön.

Döktüğüm gözyaşlarını mutlu ve sevecen
görünerek gizliyorum,

Belki bir sabah tekrar buluşuruz ve beni yine
yorarsın,

Belki yıllar bizi bir kez daha buluşturur...

Ben ise bir an daha istiyorum,

Bir kez konuşup sarılmayı istiyorum

Ve gelip bir kez daha cennet Filistin toprağına
ayak basmayı...

Bir şey, dört bir yandan beni çevreliyor,

Belki Rahman'ın kabulüdür bu

O'nun rahmeti her şeyi kuşatmıştır ve O, çok
merhametlidir.

Çeviri: Şeyma Hamo

HİDAYET ÖYKÜSÜ

DAĞLARIN FISILTISI, MİNARELERİN ÇAĞRISI

Ayşe Üçtepe (Balorma Enkhjargal)

Moğolistan / Ticaret Üniversitesi Hukuk Fakültesi

“Yeni Müslüman olan insanlarla tanışmanızı isterdim. Onlarla namaz kılın, oturun, sohbet edin. Göreceksiniz ki sahabe kokusu var onlarda.” Bu söz şair Cahit Zarifoğlu’na ait. Bu röportajın kayıtlarını okuduğumda ne demek istediğini daha iyi anladım. Bizler Müslüman ailelerde doğmuş olmanın konforuyla birlikte dezavantajlarını da yaşayan insanlarız. Hani yine bir şiirde diyor ya “Ol mâhiler ki derya içredür, deryayı bilmezler” bizler de içinde bulunduğumuz nimetin farkında değiliz maalesef. Her şeyi kanıksadığımız için heyecanımızı kaybediyoruz ama yeni Müslüman olanlara Kur’an yeniden nazil oluyor adeta. Onların Allah Resulüne (sav.) biatleri taze. Onların heyecanı, mutluluğu coşkusu bizleri de tazelandiriyor. Onlar iman saadetini nasıl eriştiklerini anlatırken biz de aynı heyecanı duyuyoruz birden. Bizi de biatlerine ortak edip Asr-ı Saadet’e götürüyorlar. Hatırlıyoruz biz kimiz, ne için yaşıyoruz.

Bu sayımızda Kur’an’ın tercümesinin bile olmadığı Moğolistan’ın bir köyünden İstanbul’a gelen Bolormoo Enkhjargal’ın önce içine bir kor halinde düşen, sonra iman olarak çiçek açan ilahi çağrıya icabetinin öyküsünü okuyacaksınız. Bereketli olsun!

Bize kısaca kendinizden ve İslamiyet’i seçmeden önceki hayatınızdan bahseder misiniz?

Merhaba, adım Bolormaa Enkhjargal, Moğolistanlıyım. İslamiyet’i seçmeden önce Moğolistan’da ailemle birlikte yaşıyordum. Altı çocuklu bir ailenin ikinci çocuğuyum. Annem babam öğretmen. Babam son zamanlarında okul müdürü olarak çalışıyordu. İkisi de memurdu. Çok geniş ve güzel bir ailemiz vardı; babaannemler, amcamlar, kuzenlerim... Hep beraberdik. 13 yaşına kadar çok güzel, mutlu bir hayatım vardı.

İslam’la tanışmadan önceki hayatım tamamen Şamanizm üzerineydi; ama inanarak, gerçekten

iman ederek değildi yaptıklarım. Atalarımın geleneklerini devam ettirmek adına Şamanizm ritüellerine katılıyordum. Ailem bu ritüelleri sürekli düzenlerdi: ölüm, cenaze, doğum... Biri hastalandığı zaman da Şaman ayini yapılırdı. Çocuktum ve pek bir şey sorgulamıyordum. Aslında saygısızlık olmasın diye bu törenlere katılıyordum. Ama ailem Şamanizm’e çok bağlıdır hatta bizim sülalemizden çok ünlü şamanlar çıkmış. Onların ruhunu taşıdıklarına inanıldığı için o bölgede Şaman ailesi olarak da biliniriz.

“Dünya başıma yıkılmış gibi hissetmişim. Sanki kocaman kara bulutlar üzerime çökmüş de dünyada bir tek ben kalıver-

“Yeni Müslüman olan insanlarla tanışmanızı isterdim. Onlarla namaz kılın, oturun, sohbet edin. Göreceksiniz ki sahabe kokusu var onlarda.”

miştim, yapayalnız... Koskoca dünyaya sığamayacakmışım gibi hissediyordum. Tek başımaydım ve çaresizdim. Sığınacak hiç kimsem yoktu. İşte o zaman aslında hiçbir şeye inanmadığımı fark ettim.”

İslamiyet’le ilk ne zaman tanıştınız, buna sebep olan özel bir olay ya da durum var mı?

Az önce de dediğim gibi 13 yaşına kadar harika bir çocukluk geçirdim fakat her şey 13 yaşına kadar sürdü; çünkü 13 yaşında babamı kaybettim. Dünya başıma yıkılmış gibi hissettim. Sanki kocaman kara bulutlar üzerime çökmüş de dünyada bir tek ben kalıvermişim, yapayalnızdım... Koskoca dünyaya sığamayacakmışım gibi hissediyordum. Tek başımaydım ve çaresizdim. Sığınacak hiç kimsem yoktu. İşte o zaman aslında hiçbir şeye inanmadığımı fark ettim.

Önce ailemin dini olan Şamanizm’i araştırdım, sonra diğer dinleri ama İslam’ı araştırmak aklımda zerre kadar yoktu; hatta İslam’dan ve Müslümanlardan nefret ediyordum çünkü haklarında hiç güzel şeyler duymamıştım. İslamiyet’i araştırmamıştım; zaten Kur’an-ı Kerim’in her dilde tercümesi vardı ama Moğolca tercümesi yoktu. Yani aslında İslamiyet’i araştırabileceğim herhangi bir kaynak da yoktu.

13 yaşımdan üniversiteyi bitirene kadar manevi olarak çok sıkıntılı bir süreç geçirdim. Sadece manevi sıkıntılar da değildi, çünkü babam vefat edince annem ve kardeşlerimle birlikte ciddi maddi sıkıntılar çekti. Hatta çok başarılı olduğum liseyi bitirdiğimde başkentin en güzel üniversitesinden kabul aldığım halde maddiyat sebebiyle üniversiteye gidemedim ve eğitimime bir sene ara vermek zorunda kaldım.

Yaşlı bir teyzem vardı, eşiyle yalnız yaşıyordu; büyük yük çocukları evlenmişti, diğerleri ise okuldaydı. Annem “Onların yanında biraz kal, kafanı topla.” dedi. Hem kafam dağılır hem de onlara yardım edip dualarını alırım diye birkaç aylığına teyzemin yanına gittim. Bizim yaşadığımız yere göre pek gelişmemiş, yüksek karlı dağların arasında -Heidi’yi bilirsiniz tıpkı onun yaşadığı yerlere benzer- bir köydü. Bir sürü hayvanları vardı ve çobanlık yapıyorlardı. Evlerinde su bile yoktu. Sırtımda kar taşıyıp yedi kere süzgeçten geçirdikten sonra onlara sütü çay yapıyordum. Çamaşır, bulaşık, her

işlerini yapıyordum ama bu tamamen gönüllü bir şeydi. İşe yaradığımı hissetmek istiyordum. Bana para vermek istediler ama kabul etmedim. O yaşlı insanlar beni çok sevdi. Her defasında bana çok dua ediyorlardı. Ben en çok üniversite için dua etmelerini istiyordum. Özellikle teyzem, “Yüce yaratan içinden geçen her ne isteğin varsa kabul etsin, senin için en güzeli neyse onu versin!” diye çok dua ederdi. Çünkü babam öldükten sonra annem borç içinde yetimlerine bakıyordu ve benim için üniversite artık imkânsız bir hayal gibiydi.

“Umudumu kaybetmiştim. Burada sarhoş biriyle evlenip ömür boyu dayak yiyeceğim, diye düşünüyordum.”

Bazen o yüksek, karlı dağların en tepesine çıkıp “Ey yaradan, ya da ilah! Varsan bana bir ses, bir işaret ver. Var mısın, yok musun? Bu koca dağlar nereden geldi? Güneş, ay nereden geldi? Ben de sana iman etmek istiyorum?” diye çaresizlik içinde haykırp ağlardım. Kayaların arasında tek başıma dolaşırken, bazen aklımyı yitirmiş gibi konuşur bazen de şarkı söylerdim.

Birkaç ay kalırım diye gittiğim o yerde bir yıl kaldıktan sonra annemin yanına geri döndüm. Bu sırada annem Türkiye’den bir antropolog geldiğini, Türkiye’ye burslu olarak öğrenci götüreceğini söyledi ve “Sen de başvur.” dedi. Ben Türkiye neresi, nasıl yaşarlar, hiçbir şey bilmiyordum ama

en azından bir üniversite okurum umuduyla başvururdum ve elemeyi geçtim. Bu burs beni İslam'la tanıştıracak bir vesileymiş meğer. O yüce dağlarda seslendiğim Yaradan beni duymuş. Sadece ben henüz bilmiyordum.

**“Bazen o yüksek, karlı dağların en tepesine çıkıp
“Ey yaradan ya da ilah! Varsan bana bir ses, bir
işaret ver. Var mısın, yok musun? Bu koca dağlar
nereden geldi, güneş, ay nereden geldi? Ben de
sana iman etmek istiyorum?” diye çaresizlik
içinde haykırıp ağlardım.**

O zaman ilk defa Türkiye’de tanıştınız İslam’la; İslamiyet hakkında sizi ilk etkileyen ne oldu?

Evet. Türkiye’ye geldim, bir arkadaşımın evinde kalıyordum Kadıköy’de. Çok güzeldi. Bambaşka bir dünyaya gelmiş gibiydim, her yere şaşkın şaşkın bakıyordum. Ertesi sabah garip bir sesle uyandım. Birisi bağırarak bir şeyler söylüyordu. Çok korkmuştum. Hemen arkadaşımı kaldırdım, “Kalk çabuk, sarhoş geliyor, kapıyı çalacak!” Çünkü bizim orada öyle olurdu, gelip içki ya da para isterlerdi. Burada da öyle zannetmiştim. Arkadaşım, “Sarhoş değil o, sabah ezanı okunuyor, insanları ibadete çağırmak için.” dedi. “Nasıl yani, buradaki herkes ibadet mi ediyor?” diye sordum. Arkadaşım, “İnanan insanlar ediyor.” dedi. Çok şaşırdım çünkü Şamanizm’de ibadet yoktu. İbadet edilen bir din mi varmış, diye düşündüm. Camı açtım, çok güzel bir hava vardı, içime çektim. Ezanı dinlemeye başladım. Duyduğum o ilk ezan sesi sanki kalbimin içine giriyor, bütün ruhumu kaplıyordu. Bana ne olduğunu anlayamıyordum. O ses ruhuma o kadar dokunuyordu ki, beni alıp uzaklara götürdü, sakinleştirdi. Nihayet ezan biterken gözyaşları içinde kalmıştım; anlayamıyordum, bana bir şeyler oluyordu. İslam ilk defa o gün, o ezanla içime düştü.

Annem Türkiye’ye gelmeden önce beni çok tembihlemişti: “Sadece derslerine odaklan, kimseyle

fazla görüşme, onlar sana dinlerini anlatır, sakın dinleme, okulunu bitir gel. Burada evleneceksin. Burada çalışacaksın!” Ben o yüzden ilk geldiğimde çok korkuyordum, herkesten uzak durmaya çalışıyordum. Siyah çarşafı birini gördüğüm zaman korkup kaçıyordum. İlk başlarda annemin sözünü dinledim fakat zamanla onları tanıdıkça gerçekten hiç de öyle olmadıklarını anladım ve sevmeye başladım. Çok sıcakkanlı insanlardı. Samimi, güler yüzlüydüler. Ve annemin tembihlerini unutmaya başladım...

Bir şeyden o kadar nefret etmemek lazımmış. Ben Müslümanlardan da İslam’dan da nefret ediyordum. Sınırsız nefret, sınırsız aşkı doğurdu...

“Duyduğum o ilk ezan sesi sanki kalbimin içine giriyor, bütün ruhumu kaplıyordu. Bana ne olduğunu anlayamıyordum. O ses ruhuma o kadar dokunuyordu ki, beni alıp uzaklara götürdü, sakinleştirdi. Nihayet ezan biterken gözyaşları içinde kalmıştım; anlayamıyordum, bana bir şeyler oluyordu. İslam ilk defa o gün, o ezanla içime düştü.”

Tam olarak ne zaman Müslüman oldunuz?

Cevap: Babımın vefatından tam 10 yıl sonra, 23 yaşında Fatih’te Müslüman olmak nasip oldu. Yurtta kalıyordum ve Kur’an meali okuyordum, ama arkadaşlarımın ne okuduğunu görmesini istemediğim için meali kaplamıştım. Okurken bazı yerlerin altını çiziyordum. Bir gün gerçekten Müslüman olacaksam, bir dine bağlanacaksam bunu kimsenin baskısı altında ya da yönlendirmesi olmadan kendi özgür irademle yapmak istiyordum. Sadece ve sadece kalbimin sesini, vicdanımı, ruhumu dinleyerek karar vermek istiyordum.

İslam’ı ciddi ciddi araştırmam iki üç yıl sürdü. Fatih’te Sefire-i Âlem Derneği’nde tanıştığım çok güzel insanlar vardı. Bir gün dernekteki Müzeyyen abla, “Sizinle bir şey konuşabilir miyim?”

dedim. O sıralar Derya abla yoktu henüz. Kafamın karışık olduğunu görünce, “Bir sıkıntın mı var?” dedi. “Evet.” dedim, öğrencileri odadan çıkardı. “Abla, İstanbul’un en yüksek binası nerede?” diye sordum. Bana, “Ne yapacaksın İstanbul’un en yüksek binasını?” dedi. Ona, “Ben artık buranın en yüksek tepesine çıkıp haykırmak istiyorum. Köyümde yüksek dağların tepelerine çıkıp Allah’ı aradım hep. Bağurdım, ağladım, seslendim... Şimdi buldum. Yine en yüksek yere çıkıp hem kendime hem de diğer insanlara söylemek istiyorum: ‘Ben Müslüman oldum, ben Müslüman oldum!’”

Müzeyyen abla, sonra Şeyma abla, Nilüfer abla, birbirimize sarılıp ağladık. Henüz abdest almayı çok iyi bilmiyordum, Müzeyyen ablayla birlikte

abdest aldık. Bulunduğumuz yerin yakınında İskenderpaşa Camii vardı. Camiye girdim, şükür secdesi yaptım fakat secdeden hiç kalkmak istemiyordum. O kadar çok ağladım ki, içimde yıllarca biriktirdiğim ne varsa ağlayarak o camide, o secdede döktüm: Manevi yoksunluğumu, ruhumun açlığını, bilerek ya da bilmeyerek işlediğim günahları, babama olan hasretimi... Secdeden kalktığımda sanki bütün ağırlıklarımın kurtulmuşum, bütün yüklerim omzumdan alınmıştı. Hafiflemiş ve tertemiz bir şekilde kalkmışım o secdeden. Hayatımda böyle bir duyguyu daha önce hiç tatmamıştım, çok güzeldi... O anı, her dakikasını hatırlıyorum hatta üzerimde ne olduğunu bile.

“Ben artık buranın en yüksek tepesine çıkıp haykırmak istiyorum. Köyümde yüksek dağların tepelerine çıkıp Allah’ı aradım hep. Bağurdım, ağladım, seslendim. Şimdi buldum. Yine en yüksek yere çıkıp hem kendime hem de diğer insanlara söylemek istiyorum: ‘Ben Müslüman oldum, ben Müslüman oldum!’”

Müslüman olduktan sonra hayatınızda neler değişti?

Cevap: Aslında bütün hayatım yüz seksen derece değişti. Daha duygusal, daha vicdanlı, daha merhametli bir insan oldum. İçimde sakladığım insanı dışarı çıkardım. Meğer çok duygusal bir insanmışım fakat yıllardır duygularımı bastırmışım. Peygamberimiz (sav.) diyor ya “Sevdiklerinize sevdiğinizi söyleyin.” 11 Kasım 2011’den beri sevdiklerime onları sevdiğimi çekinmeden söylüyorum. Oysa benim geldiğim kültürde duygular bastırılır, rahat bir şekilde ifade edilmez. Elhamdülillah, Müslüman olduktan sonra duygularımı hiç içimde tutmadım. Daha iyimser, pozitif, güler yüzlü biri oldum. Müslüman olmadan önce aşırı karamsar ve agresiftim. Hatta kendimi çirkin bulan birisiydim. Fakat Müslüman olduktan sonra Allah’ın beni en güzel şekilde yarattığını gördüm. Artık kendimi seviyorum, yüzümü seviyorum, kendimi güzel buluyorum. O içimdeki insanla barıştım, ona sarıldım.

Müslüman olduktan sonra kendimi çok özel biri olarak hissetmeye başladım; özel olarak seçilmiş, onurlandırılmış, şerefleştirmiş, ödüllendirilmiş bir insan olduğumu düşünüyorum. Kur’an-ı Ke-

rim'in Moğolca bir tercümesi bile yokken beni Moğolistan'da bir köyden alıp Türkiye'ye getiren, Müslüman yapan Allah'a şükrediyorum.

Aileniz ve çevreniz bu kararınızı nasıl karşıladı?

Aileme söylediğimde aklını kaçırdığını, beynimin yıkandığını söylediler ve Müslüman olmamı asla kabullenmediler. Ama bunların önemi yoktu çünkü ben artık Allah'ı bulmuştum. Hem bir sürü Müslüman kardeşim olmuştu. Üstelik eşim ve ailesi vardı ve beni çok desteklediler. Eşimle Müslüman olduktan sonra tanıştım. Kelime-i şehadet getirdikten sonra Müzeyyen ablaya "Bana acilen bir eş bulmamız lazım!" dedim. Müzeyyen abla güldü, "Nereden bulacağız sana eş?" dedi. Nasıl birini istiyorsun, kriterlerin ne diye sorduğunda, sadece Müslüman olsun ve beş vakit namazını kılsın, bana yeter. Başka hiçbir şeyin önemi yok, dedim.

Çok şükür şu an 12 yıllık evliyim, iki tane de çocuğum var. Çok mutluyum. Allah'a binlerce şükür, eşim bana ne örtünme konusunda ne de

"Duyduğum o ilk ezan sesi sanki kalbimin içine giriyor, bütün ruhumu kaplıyordu. Bana ne olduğunu anlayamıyordum. O ses ruhuma o kadar dokunuyordu ki, beni alıp uzaklara götürdü, sakinleştirdi. Nihayet ezan biterken gözyaşları içinde kalmıştım; anlayamıyordum, bana bir şeyler oluyordu. İslam ilk defa o gün, o ezanla içime düştü."

başka bir konuda baskı yaptı. Müslüman olduktan bir yıl sonra örtündüm, sonra da Kur'an-ı Kerim okumayı öğrendim. Çok büyük işler yapmıyorum belki ama manevi olarak ruhuma iyi gelen şeyleri yapmaya çalışıyorum; bir tek anneme, aileme derdimi anlatamıyorum. Allah rızasını kazanmak için uğraşıyorum, her gün imanımı kuvvetlendirmek için çalışıyorum. Moğolistan, dünyanın en güzel ülkesi ve ben aslında hicret ettiğimi düşünüyorum. O yüzden de Rabbim inşallah beni ahirette Moğolistan'dan çok daha güzel bir yerde, cennette ağırlayacak, orayı düşünüyorum.

Sizinle benzer durumda olan insanlara ne tavsiye edersiniz?

Sonradan Müslüman olan iyi kalpli, güzel kalpli tüm insanlara sesleniyorum: İslam'a dört değil sekiz elle sarılın. Biz Kur'an'a ve sünnete göre yaşarsak ancak o zaman huzuru buluruz ve mutlu oluruz; hem dünyamızı hem ahiretimizi kurtarmış oluruz.

Müslüman bir ailede doğup Müslüman olan fakat Müslümanlığın kıymetini bilmeyen insanları gördükçe üzülüyorum, onlar için dua ediyorum. İnşallah onlar da İslamiyet'i fark ederler; kalplerinin, ruhlarının sesini dinleyerek doğru yolu bulurlar.

Dünyanın en güzel dini İslamiyet fakat biz çocukken özellikle Amerika kaynaklı yayınlar İslam'ı kötü ve vahşi gösterdiği için İslamiyet'e hep soğuk baktık. Asarlar, keserler, kadınlara şiddet uygulamalar, şöyle kötüler, böyle kötüler diye büyütüldük. Ama gerçeğin öyle olmadığını Müslümanlarla beraber yaşadığınızda anlıyorsunuz. Dünyada her şey geçici; para pul, şöhret, kariyer... İman geriye kalan tek şey. Aslolan ahiret, orayı kazanırsak orası sonsuz bir yurt.

Aslında inanan inanmayan herkese şunu söylemek isterim: İnsan olduklarını hatırlasınlar ve vicdanlarının sesini dinlesinler. Vicdanları onları doğruya ulaştıracak...

Bir şey anlatmak istiyorum. Türkiye'ye geldiğimde daha önce Moğolistan'da aynı lisede okuduğum

arkadaşım beni karşıladı ve İslam'la ilgili çoğu şeyi ondan öğrendim fakat İslam ona değil bana nasip oldu. O her şeyi benden çok biliyordu fakat o duygu içinden gelmediği için Müslüman olamadı. O yüzden akıl ya da bilgi değil kalp önemli. Kalbinden hissetmediğin zaman İslam da nasip olmuyor.

Son olarak şunu söyleyebilirim, Müslüman olmak güzel bir şey ama yeterli değil çünkü hiçbir şeyin garantisi yok. İmanımızın da garantisi yok. O yüzden imanımızı muhafaza edip son nefesimize kadar İslam üzere yaşayıp son nefesimizi Müslüman ve mümin olarak vermeyi nasip etsin Rabbim bizlere!

En büyük arzum Müslüman bir ülkede, Kur'an ve ezan sesinin olduğu bir yerde, Müslüman topraklarında ölmek ve Müslüman mezarlığına gömülmek.

Buradan dünyadaki tüm Müslüman kız ve erkek kardeşlerime selamlarımı iletiyorum. İnşallah burada olduğu gibi cennette buluşacağız. Âmin!

Röportaj

Özlem Özer , Gülay Yüksel

LIYAKAT MESELESİNE DAİR BİR DERKENAR

Doç.Dr. Vahdettin Işık

Türkiye / İbn-i Haldun Üniversitesi, Medeniyetler İttifakı Enstitüsü

Müslümanlar olarak yaklaşık üç asırdır dünyanın gidişatını yönlendiren bir merkez olmaktan uzaklaşmış durumdayız. 19. yüzyılda Müslümanlar, art arda gelen yenilgiler sonrasında daha önce yaşamadıkları yepyeni bir tecrübeyle karşılaştılar.

Meşhur oryantalist Ernest Renan, modern dünyanın sembol kurumlarından biri olan Sorbon'da yaptığı bir konuşmayla Müslümanların İslam'ın öğretileri sebebiyle geri düştüğünü ve çözümsüzlüğe gömüldüğünü iddia ediyordu. Renan'ın yeni dünyanın sözcüsü olarak dile getirdiği bu iddia, Müslümanların yaşadığı hemen her yerde yaygın olan yoksulluk ve yenilmişlik gerekçesiyle aydınlar arasında karşılık buluyordu. Nitekim orta yerde, dönemin en parlak şahsiyetlerinden biri olan Ziya Paşa'nın mısralarına yansıyan bir çöküş vardı:

*Diyar-ı küfrü gezdim beldeler kâşaneler gördüm
Dolaştım mülk-i İslam'ı bütün viraneler gördüm*

Kuşkusuz mevcut durumun sebeplerini doğrudan İslam'a atfederek açıklayan yaklaşımlara itiraz eden güçlü bir başka okuma biçimi vardı, dönemin öncüleri arasında. Cemaleddin Efgani, Namık Kemal, Ataullah Bayezidof ve Elmalılı Hamdi Efendi ve başka birçok isim İslam'ın *mâni-i terakki* olmadığını göstermek için eserler kaleme aldılar. Sorunu dar anlamda, metafizik düzlemde anlamak yerine olup biteni kendi bağlamında değerlendirmenin imkânlarını gösteren kapsamlı bir çerçeveyi literatüre kattılar. Onlara göre dünün parlak başarılarını inşa edenler de Müslüman'dı, günün mağduru olan ve bir türlü

yenilgiyi aşamayanları da. Onlara göre mesele İslam'dan değil, Müslümanların hem İslam hem de hayatla kurdukları ilişkideki yetersizlikten kaynaklanıyordu. Diğer bir ifade ile mesele İslam'ı ve varlığı doğru anlama hususundaki kendi yetersizliğimizle irtibatlıydı. Zira İslam ile doğru bir ilişki kurmak, bir yandan varlığın tabiatını doğru anlamaya öte yandan da bu ilişki neticesinde elde edilen müktesebatın ahlaki bir temelde şekillendirilmesine imkân verecekti. Oysa daha önce de belirttiğimiz gibi, Müslümanların içine düştükleri durum bu imkânları Müslümanların yeterince tahsil edemediğini gösteriyordu.

Tam da bu noktada, Müslümanların İslam gibi bir imkândan nasıl olup da istifade edemediğini soran Said Halim Paşa gibi öncülerin eserleri, meseleyi farklı boyutlarıyla müzakere eden bir hasıla oluşturdu. Ne yazık ki cumhuriyet sonrası devrimlerin yol açtığı yırtılma, sonraki kuşakların bu mirasla irtibat kurma imkânlarını engelledi. Bu mirasla belli ölçüde de olsa irtibat kurabildiğimiz günümüzde, açıkça görüyoruz ki o dönemin öncüleriyle bizim birikimlerimiz arasında ciddi bir irtifa kaybı yaşamışız.

Bu irtifa kaybı önemlidir. Yüz, yüz elli yıl öncesinin birikimiyle aramızda oluşan bu seviye farkına rağmen o dönemin öncüleri bile bir *kâht-ı ricalden* bahsediyorlar. *Kâht-ı rical*, devletin başına ve diğer önemli makamlara geçenlerin liyakatindeki düşüşü, ciddi devlet adamının ve idarecinin yokluğunu ifade ediyor. Bu kabulden dolayıdır ki, o dönemin sembol şahsiyetlerinin eserlerinde, bahsi geçen açığı telafi edecek bir öncü insan

tahayyülü, arayışı vardır. Allame Muhammed İkbâl'in "Câvid"i ve istiklal şairimiz Mehmed Akif'in "Âsım"ı tam da bu ihtiyacın ne olduğunu tespit eden ve nasıl bir insan modeliyle karşılanabileceğini anlatan çözüm projeksiyonları olarak okunmalıdır. Zira her medeniyetin bir kâmil insan prototipi olduğu gibi İslam medeniyetinin de kendine mahsus bir kâmil insan modeli vardır. Üstelik bu insan, yaşadığı zaman ve zemine göre yeniden ve yeniden var olmaktadır. Farz-ı muhal, miladi yedinci asırda yaşayan numune insan ile on ikinci asırda yaşayan kâmil insanın aynı donanımlara sahip olması beklenemez. Zira karşı karşıya bulunan sorunlar, ihtiyaçlar ve imkânlar farklı olduğu için her dönemin insanının müktesebatı da farklı olacaktır. Dolayısıyla her dönemin insanının sorun ve ihtiyaç algısıyla bu ihtiyaçları karşılayabilmek için seferber edeceği imkânlarının farklı olması tabiidir. Bahsettiğimiz insanın belli bir liyakat sahibi olması beklenmektedir. Mesela II. Meşrutiyet döneminin öncü şahsiyetlerinden Said Halim Paşa, çözüm olarak ortaya

**Kâht-ı rical,
devletin başına
ve diğer önemli
makamlara ge-
çenlerin liyaka-
tindeki düşüşü,
ciddi devlet
adaminin ve
idarecinin yok-
luğunu ifade
ediyor.**

koyduğu İslamlaşma teklifinin mahiyetini açıklarken dile getirdiği üç boyutlu tanımında, liyakat sahibinde olması gereken üç şeyi de ifade etmektedir. Sahip olunması gereken şeylerin ilki, her biri diğerini doğuran dört alanla ilgilidir: *itikadiyât, ahlâkiyât, ic-timâiyât, siyasiyât*. Bu dört şey İslamlaşmanın birinci ve temel varlık düzlemini oluşturmaktadır. İslamlaşmanın ikinci ciheti ise zamanın ve muhitin ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayabilmek için bu temel ilkeleri yeniden yorumlamayı

içermektedir. İslamlaşmanın üçüncü veçhesi ise ilk iki faaliyeti icra eden bir Müslüman'ın amel-lerini de zamanın ve muhitin ihtiyacını gözeterek vardığı hükme uygun olarak tanzim etmesini içermektedir.

Oldukça dolayımlı bir açıklama yaptığımın farkındayım, lakin liyakat meselesini dar güncel tartışmalara feda etmemek için bu arka plan bilgisini vermem gerekiyordu. Zira günümüzde liyakat kavramıyla daha çok dar anlamda mesleki

formasyon sahibi olup olmamak anlaşılıyor. Elbette ki mesleki formasyon çok önemlidir lakin liyakatten anlaşılması gereken şey daha kapsamlı bir çerçeveye sahiptir. Bu geniş çerçeveyi dikkate almayan ve teknik donanıma sahip olmakla yetinen bir liyakat anlayışı, şahsın elde ettiği birikimi nerede, ne zaman, hangi öncelik sırasına göre kullanması gerektiğini belirlemede bir özne olmasını temin edemez. Bu kişi olsa olsa başkalarınca çerçevesi belirlenmiş bir faaliyet alanında, şahsi donanımları istihdam edilen bir *eleman* olabilir. Kanaatimce bir Müslüman için liyakat, Said Halim Paşa'nın dile getirdiği şeylerin tamamını içeren bir birikim ve şahsiyet sahibi olmakla elde edilebilecek bir şeydir. Devletin iyi işlemesi, hayatın hemen her seviyesinde etkili ve verimli bir süreç yönetimine işlerlik kazandırılması, halkın ihtiyaçlarına ve beklentilerine en iyi şekilde cevap verilmesi öncelikle böyle bir donanıma sahip olan öncü insanların yetişmiş olmasıyla mümkün olabilir. Elbette bu insanlar gökten zem-

Devletin iyi işlemesi, hayatın hemen her seviyesinde etkili ve verimli bir süreç yönetimine işlerlik kazandırılması, halkın ihtiyaçlarına ve beklentilerine en iyi şekilde cevap verilmesi öncelikle böyle bir donanıma sahip olan öncü insanların yetişmiş olmasıyla mümkün olabilir.

bille inmeyecektir aramıza. İçimizde yaptığı işi gereğince yapan insanlar ne kadar çoğalırsa bahsi geçen donanımlara sahip insanların yetişmesi de o kadar mümkün olacaktır. Bunun için ise öncelikle aynaya bakmamız gerekiyor. Çözümü daha çok başkalarından bekleyen bir *akıl ve ahlak* yerine, kıyametin kopacağını bilsek dahi elimizdeki fidanı dikme bilinciyle hareket etmek düşüyor hepimize. Oysa günümüzde sorun algısı da çözüm beklentileri de doğrudan siyaset merkezinden.

Siyasetin bu şekilde hemen her şeyin merkezine konuşturulması oldukça modern bir olgudur. Üstelik bu anlayışın İslami bir ön-

görüyle şekillenmediği de tarihî tecrübemizde görülebilir. Hatırlanmalıdır ki, İslam geleneğinde vahyin muhatabı bizatihi insandır. Keza İslam düşüncesinin hemen her ekolünde siyaset *fıkh*'ın merkezi değil *amelî* (pratik) alanlarından biridir. Elbette burada siyasetin değersizleştirilmesi gerektiğinden bahsetmiyoruz. Zira hem düşünce geleneğimiz bakımından hem de mevcut işleyiş zaviyesinden bakıldığında, siyasetin çok önemli bir imkân alanı olduğu muhakkaktır. Bizim dikkat çekmek istediğimiz şey, *ferd-i vâhid* olarak ben, sen ve bir arada yaşadığımız diğer insanların ortalama donanımları ne ise siyasetin de aşağı yukarı bunların bir yansıması olacağıdır. Böyle düşünmeyenlerin sorumluluğu hep başkalarına yükledikleri aşikârdır. Oysa siyaset yapımcıların hemen hepsi bizim içimizden çıkmaktadır. Onlar bizim eşimiz, dostumuz, komşumuz, öğrencimiz, arkadaşımız yahut hocamızdan başkası değildir. Dolayısıyla orada olan, aşağı yukarı bizde vardır. Esasen içinde yer aldığımız hemen her kurumun serüveni de bir ölçüde böyledir. Kendini bu şekilde konuşturmak yerine siyaseti/siyasetçiyi merkezileştiren insanlar, ister istemez siyaset yapımcıları ya kurtarıcı yahut memleketteki her tür sorunun müsebbibi olarak gören bir anafora sürüklenmektedir. Bu bir çıkmaz yoldur. Yaşadığımız hemen her yerde gördüğümüz sorunlardan da başarılarından da kendimize pay çıkarmalıyız. Kendini gerçekleştirmiş sağlıklı insanın duruşu budur.

Geldiğimiz noktada açıkça görmekteyiz ki, yaşadığımız dünyanın sorunları oldukça karmaşık ve derinliklidir. Böylesine kuşatıcı ve derinlikli sorunların muhatapları olarak vasat birikimlerle ve yöntemlerle bu sorunların üstesinden gelmemiz ise mümkün değildir. Bizim dünyanın gidişatını, Müslümanların bu gidişat içindeki konumlarını, kendi yaşadığımız ülkenin ahvalini ve bizatihi bir şahıs olarak kendi durumumuzu bütünlüklü ve derinlemesine kavramamız gerekiyor; ki bir çıkış yolu bulabilelim. Zaten bir Müslüman'ın hayatta karşı karşıya geldiği hemen her hali doğru kavrama, bu kavrayışa göre bir duruş belirleme ve amel etme, keza bu duruşu ve amelî içselleştirerek ona ihsan anlamına gelecek bir mahiyet kazandırma sorumluluğu bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle bizden neyin doğru-iyi-güzel, neyin yanlış-kö-

tü-çirkin olduğunu anlamamızı mümkün kılan bir akıl, inanç, amel ve vicdan sahibi olmamız beklenmektedir. Oysa bugün biz Müslümanlar, her türden sorunun en doğru, en ahlaklı ve en adil bir şekilde ancak İslam ile çözebileceğini sadece söylem düzeyinde dile getiren insanlar olarak, çok yönlü yetersizlikler içeren bir hayatı yaşamaya devam ediyoruz. Üstelik bu sorunu İslam ümmeti olarak oldukça uzun bir zamandır yaşıyoruz. Ziya Paşa'nın çarpıcı bir şekilde dile getirdiği şu ifadeler şayan-ı dikkattir:

*Anlar ki verir lâf ile dünyaya
nizâmât*

*Bin türlü tesyeyüb bulunur ha-
nelerinde*

Yapılması gereken, herkesin değişime tek tek kendinden başlamasıdır. Elmalılı Hamdi Efendi'nin dediği gibi, bizim meselemiz sıra-

sıyla *hubb-u Hakk, ma'rifete sa'y ve amel-i salih*'tir. Dolayısıyla neyin Hakk olduğunu anlamamızı sağlayacak bir bilgilenmeye, bu bilgiyi elde edebilmek için gerekli çabaya ve bu bilgi doğrultusunda

şekillendirilmiş bir amele ihtiyacımız vardır. Bunu temin etmenin yolu ise var olanı yıkıp yeniden yapmak değil, tamirat ve tadilat yoluyla bir ıslah çabasına ve mevcut dünyanın ne'liğini görebilmeyi temin edecek bir *keşfiyât-ı cedide*'ye girişmektir. Bunu başarmak için hem tarihî hafızamızı hem de bugünkü imkânlarımızı seferber etmemiz gerekiyor.

Son sözü Yunus'a bırakalım:

*Çeşmelerden bardağın
Doldurmadan kor isen,
Kırk yıl orada dursa da
Kendi dolası değil.*

Çözümü daha çok başkalarından bekleyen bir akıl ve ahlak yerine, kıyametin kopacağını bilsek dahi elimizdeki fidanı dikme bilinciyle hareket etmek düşüyor hepimize.

Mescidi Aksa

Bangladeş Camii

Emevi Camii

Hartum Ulu Camii

Keriya Aitika

MAZLUMDAN MUZAFFERE ÂLEM-i İSLAM

İslam coğrafyasında devam eden zulümlere sessiz kalanlardan değil; ilimle, sanatla, edebiyatla bu zulmü lanetleyenlerden olmak gayretiyle dergimizin bu sayısında dosya konumuzu “Mazlumdan Muzaffere Âlem-i İslam” başlığıyla hazırladık.

İslam coğrafyası ümmet kardeşliği dairesinde büyük bir kültürel çeşitliliğe sahip ve bu çeşitliliğini yüzyıllardır koruyor. Biz de savaşın, zulmün cenderesinden bu güzel beldelere bir pencere açalım, kültürlerini kendi insanların dilinden dinleyelim istedik.

FİLİSTİN

FİLİSTİN HAKKINDA NE YAZABİLİRİZ?

Alaa Issa Al-Saidi

Mısır / Üsküdar Üniversitesi Adli Tıp

Kalemimi elime aldım ama ne yazacağımı bilemiyorum. Topraklarını özgürleştirmek için hayalleriyle, umutlarıyla şehit olanlardan mı bahsetsem, yoksa yıkımın ortasında bir umut ışığı bekleyenlerden mi? Doğrusu nasıl yazılabilir çocukların çığlığı, annelerin gözyaşı, babaların vatan topraklarını sulayan kanları; hangi kalem yazabilir bunları?

Filistin hakkında gerçekten bir şeyler yazılabilir mi? Yoksa Filistin mi bizler hakkında yazmalı?

Gelin bir anlaşma yapalım, biz susalım Filistin yazsın!

Bahsetsin dünyanın bağrına saldıgı korkudan, dehşetten!

O öğretsin bize, sevdiğin diyarı terk etmeyi, terk edilmeyi ve öğretsin tüm dünyanın bu zulüm karşısındaki ihanetini!

Ölümünden bahsetsin...

21. yüzyılda savaştan, işgalden ve insan haklarından bahsedenlerin karanlık yüzlerini ifşa etsin satırlarında!

Biz ne yazabiliriz ki!

Hangi iddiada bulunabiliriz!

Alıştık ne de olsa... çocukların, kadınların, erkeklerin ölümü sadece birer rakam oldu!

Söyler misiniz, kayıplar sadece rakamlardan ibaret olabilir mi?

Bu vahşet bir rakamdan ibaretse ben sayıları red-

dediyorum, ben saymayı bilmiyorum!

Ölümlerle sayı saymayı mı öğretiyor İsrail!

Durun ve düşünün, bu bir matematik dersi değil!

Eksilenlerin hep var olduğu, acının tarihsel, kültürel, sosyolojik ve politik bir beden oluşturduğu bir coğrafya var.

Filistin'in hikâyesi, yalnızca bir istatistik ya da tarihsel bir tekerrür değil!

Filistin davası bir vicdan sorgulamasıdır...

O yüzden ben Filistin hakkında yazmayı, yazılanları tekrarlamayı ve olacakları öngörmeyi istemiyorum.

Bilinçli sorgulama yapmak istiyorum.

Gerçekten Filistin için ne yapabiliyoruz ki onun adına yazabilelim?

SURİYE

Selam Günlük - Fatımatulzahraa Kasem

Suriye / Sağlık Bilimleri Üniversitesi Patoloji Laboratuvar Teknikleri

Dersimin iptal olması sürpriz oldu. Bu durum ve havanın güzelliği beni Üsküdar'da gezmeye teşvik etti. Üniversite binasının görkemli kapısından çıktığımda, bir an durup arkama baktım. Bu tarihî binanın bir gün benim için de bir öğrenme ve keşif merkezi olacağını kim bilebilirdi? Bu kadim bina Abdülhamid Han tarafından yaptırılmış. Uzak bir şehirden gelen biri olarak burada okuyacak olma düşüncesi içimi kıpır kıpır ediyordu. Gökyüzü o kadar güzeldi ki, hava soğuk da olsa bu havada yürüme fırsatını asla kaçıramazdım.

Bu arada iç sesim bana "Fatma eve dön, sabahki dersi anlamak için çalışman gerek!" diyordu.

Hoca çok hızlı anlatıyordu ve öğrenciler de çok soru soruyorlardı; yetişemiyordum. Dersin içinde kafam cümleleri birleştirmeye çalışıyordu. İyi ki bazı kelimelerin notunu almışım. Artık mace-ranın başladığını hissediyorum. Bu tecrübeleri yaşamak ve öğrenmek için buradayım.

Yürürken gözüm muhteşem tarihî çeşmelere takıldı. Bu çeşmeler, sadece suyunu içmek için değil, aynı zamanda tarih kokan hikâyelerini dinlemek için de oradaydı adeta. Avucum suyun altındayken "Burada kendi hikâyemi de yazmak istiyorum." dedim. Belki ben de bu şehrin tarihine iz bırakacak bir anı paylaşacağım. Kim bilir, belki de bu güzel çeşmelerin yanında yeni dostluklar kuraca-

Evet sevgili günlük, her gün bu yokuşlarda yürüyen insanlar birbirleriyle sohbet ederken, çocuklar etrafta neşeyle koşuşurken, yaşlılar yüksek sesle bir şeyler anlatırken, camilerden ezanlar okunurken ve insanlar eski çınar ağaçlarının gölgesinde dinlenirken her an türlü türlü öyküler yazılır.

ğım. Gülümseyerek ayrıldım çeşmenin yanından. Her yanda buram buram kokan yaseminler, beyaz gelinlikleriyle bütün sokakları sarmış gibi, tebessüm ediyorum, çünkü ben yasemin ülkesinin kızıyım.

Üsküdar'ın daracık sokaklarında dolaşıyorum. Nereye çıktığımı bilmediğim bir yolda yürüyorum ama biliyorum ki Üsküdar'da yokuşların sonu Marmaray'a çıkar ve kaybolmam.

Evet sevgili günlük, her gün bu yokuşlarda yürüyen insanlar birbirleriyle sohbet ederken, çocuklar etrafta neşeyle koşuşurken, yaşlılar yüksek sesle bir şeyler anlatırken, camilerden ezanlar okunurken ve insanlar eski çınar ağaçlarının gölgesinde dinlenirken her an türlü türlü öyküler yazılır.

Bu düşüncelerle yürürken birden kendimi bir sahaf çarşısının önünde buldum. Bu yeri neden daha önce fark etmemişim ki! O eşsiz kokuyu duydum sonra; kâğıdın, mürekkebin ve tarihin kokusunu, yılların birikimi olan tozlarıyla birlikte... Her biri kendi hikâyesini anlatıyor adeta. Bir köşede eski bir Arapça kitap takıldı gözüme. Sayfalarını karıştırırken içimde bir sıcaklık hissettim ama “Önce Türkçemi düzeltmem gerek.” dedim kendi kendime. Sahaf, Suriyeli olduğumu öğrenince bana yardım etti. Sonra benim için seçtiği Mai ve Siyah’ı uzattı, “Temiz bir roman.” dedi. Dükkânın bir köşesindeki küçük antika taşlar ve Fatih’te çekilmiş bir fotoğraf dikkatimi çekti; üzerinde 1964, Ara Güler yazıyordu. Aldım ve çıktım. Küçükken topladığım füze parçalarını hatırlattı bu küçük antika taşlar.

Sokağın köşesindeki bir kafeye girdim. İçeride sıcak bir atmosfer karşıladı beni. Yumuşak ışıklar, hoş bir kahve kokusu, eski sanatçıların fotoğrafları ve çaydanlığın buharı... Ama birden sanki özgüvenimi kaybettim, Türkçe konuşmayı unuttuverdim. Ne istediğimi nasıl söyleyecektim... Herkes benim Türkçemle dalga geçecek gibi geldi. Sonra bir anımı hatırladım. Bir gün arkadaşlarımla oturduk, bir arkadaş, “Bir baharat vardı yeşil ile sarı renk arası, karın ağrısına iyi gelir, adı neydi?” dedi. Ben kendimden emin bir şekilde, yüksek bir sesle, “Nasıl bilmezsin ya bir de Türk olacaksın, ‘kamyon!’” dedim, herkes güldü. Bir abla vardı aramızda, soğuk bir şekilde “Kimyon, Fatma!” dedi. Gülme be günlük.

Tamam, şimdi gücümüzü toparlayalım ve çay isteyelim.

Çayımı içerken ders çalışıyordum, karşı kaldırımdaki duvarda bir yazı gördüm: “GİDECEKLER”... İşte o an kalbimi bir boşluk, ruhumu bir kasvet kapladı. Kafamda birçok soru vardı. İlk soru da “Neden?” idi.

Elimdeki ders notlarıma baktım uzun uzun. Zihnimde, “Belki de bu bir yolculuğun parçasıdır.” diyen bir düşünce belirdi sonra...

Sahile yaklaştığımda, bir yandan Mihrimah Sultan Camii’nin minarelerinden yankılanan ezan sesi, diğer yandan Şemsi Paşa Camii’nden yükselen çağrı, bir anlığına dünyayı durdurdu sanki. Meydandaki kalabalığın, trafiğin ve günlük hayatın koşuşturmasının ortasında, bu seslerin yarattığı huzur ve dinginlik her şeyi unutturdu bana. İstanbul’un bir büyüğü anı daha. Öğle namazını Mihrimah Sultan Camii’nde kıldıktan sonra Mimar Sinan ile Mihrimah Sultan’ın aşk hikâyesini düşündüm. Üsküdar’da Mihrimah Sultan için yaptığı cami, bu büyük aşkın sessiz tanığı gibiydi. Sinan’ın aşkı öyle derindi ki, Mihrimah Sultan için bir cami daha yaptı. Edirnekapı’daki Mihrimah Sultan Camii, aşkının ikinci ifadesiydi. Rivayete göre, iki cami de Mihrimah Sultan’ın isminin anlamına uygun olarak inşa edilmişti. Üsküdar’daki cami, güneşin doğuşunu karşılar, Edirnekapı’daki cami güneşin batışını selamlıyordu. Zira Mihrimah, “güneş ve ay” anlamına geliyordu. Aşk olacaksın Sinan gibi ol!

Ah benim canım, güzel Fatih'im. Fatih'in adımları, Bugün benim ayak izlerimle birleşti. Ne zaman memleketim aklıma düşse buralarda bulurum kendimi. Fatih Camii'nin muazzam avlusuna girdiğimde bir hafız Kur'an okuyordu, sesi yüksek tavanlara karışıyordu. Namazımı kıldım. Burada kendimi yabancı hissetmem, arkadaşlarım burada, güzel kitaplar burada, Sefire-i Âlem de burada.

Vapura bindim. Üsküdar kıyısından uzaklaşırken, sahilden gözlerime takılan Çamlıca Kulesi, tarihî yapılar ve Boğaz'ın çevresinde yükselen tepeler zihnimde kaldı. Telefonuma bir not yazdım: "İnsanlar vapurda bir araya gelmiş; kimisi işe gidiyor, kimisi evine dönüyor. Her bir yolcu kendi hikâyesini ve hayallerini taşıyor." Martıların çığlıkları ve denizin dalga sesleri, ruhumun derinliklerinde yankılanıyordu. Elimle vapurun soğuk demirine dokunup İstanbul'un serin rüzgârını yüzümde hissettiğimde, geçmişte ailemle birlikte Lazkiye şehrine yaptığımız gezi geldi aklıma. Bu da benim vapurdaki hayalim.

İşte tarihî yarımada kıyılarındayız. Eminönü, Galata Köprüsü, Yeni Camii ve Mısır Çarşısı... Sokak satıcılarının sesi, balık ekmek ve simit kokusu havada dolaşıyordu. Tramvay sesiyle tüm bu sesler, kokular kafamda dans ediyordu sanki.

Gazzeli Yusuf'a benzeyen bir çocuk gördüm. Akbilini dolduruyordu; saçları sarı ve kıvrıkcık, pek de güzel... Annesini ararken onun şehit olma habe-

rini nasıl aldığını anlatıyordu. Her yer Filistin bayraklarıyla süslüydü.

Otobüsü kaçırmamak için koşuyordum. O sırada yanımda koşan abla da aynı hızla ilerliyordu. Bir anda dengemi kaybettim ve tam o sırada abla, üzerime doğru yöneldi. Sonuç? Beyaz ayakkabıma basıverdi! Durumu fark eden diğer insanlar şaşkınlıkla ve gülerek bize baktılar. İşte böyle o bir saniyelik, bir anlık çarpışma, olan benim güzel ayakkabıma oldu. Sonunda otobüsü yetiştik ve Fatih'e doğru yola koyulduk. Ama bu kez, yanımda koşan abla ile aramızda bir gülme krizi yaşandı.

Çantamdaki romanı okudum yol boyunca. Ah benim canım, güzel Fatih'im. Fatih'in adımları, Bugün benim ayak izlerimle birleşti. Ne zaman memleketim aklıma düşse buralarda bulurum kendimi. Fatih Camii'nin muazzam avlusuna girdiğimde bir hafız Kur'an okuyordu, sesi yüksek tavanlara karışıyordu. Namazımı kıldım. Burada kendimi yabancı hissetmem, arkadaşlarım burada, güzel kitaplar burada, Sefire-i Âlem de burada.

Şam kadayıfı yedim, caminin bir köşesinde. Her geldiğimde mutlaka kalabalık olur buradaki küçük dükkân. Bu sokaklar İstanbul'un kalbindeki gizli mücevherler gibidir. Bu baharatların kokusu, her kapının üstündeki hatlar... İçimize soruyoruz, bu mimar bize ne anlatmak istiyor, diye? Yaşlı teyzenin komşusuna "selamün aleyküm" demesi, çocukların sokakta oyun oynaması, takkeler, tesbihler... Herkes birbirini tanır, çeşitli dillerin barındığı bir yer burası. Bilirsin sevgili günlük, buraya hep ailemle geliriz, buralarda falafel yeriz.

Gün batarken, sokaklar daha da büyümlü bir hale gelir. Lambaların turuncu ışıkları altında, sokaklarda dolaşmak insana huzur verir. Eski sakinlerinin anılarını taşıyan sokaklar... Bir eşarp bakarken fes takmış bir çocuk gördüm. Suriye şerbeti satıyordu. Sokaktaki kadın ise ona: "Sizden kurtulamayacak mıyız? Gidin, sizden nefret ediyoruz, ya siz ne kadar yüzşüz çıktınız böyle!" diyordu.

Ne yapayım şimdi, savunayım mı çocuğu? Bizim burada söz hakkımız var mı peki? Bir damla zehir döküp gitti. Aynı anda bir uçak sesi duydum, yanlış mı duyuyordum acaba? Buralardan da mı geçer uçaklar?

Uçaklara karşı değişik hisler besliyorum. Hayatı seven ve bir gün gökyüzünü yakından görececek

cesur Fatma'nın küçük Fatma'yla bir mücadelesi var. O küçük Fatma uçak sesi duyduğunda korkar. Karanlık ve uçak sesi, ona bombaların sesini hatırlatır. Oysa gökyüzüne ne kadar da meraklıydı. Kardeşiyle ucuz bir teleskop almış, uçaklara daha da yakından bakıyor, ışıltılı bombaları izliyordu. Ses ve dumanlar çıkınca tahmin oyunları başlardı, hangi sokağa düştü diye. Büyük Fatma ne kadar konuştuysa değişmedi korkusu, sadece tepkisi değişti.

Metroya bindim. Kalabalıklara karıştım İstanbul'un sokaklarında. Geçmişin izleriyle bugünün zorlukları arasında kendi hikâyemi bulmaya çalıştım.

Bugün bir yandan Mimar Sinan'ın izlerini takip ettim diğer yandan modern yaşamın sesini dinledim. Kaçındığım bazı sorularla karşılaştım sevgili günlük. Yaşadığım her şey için minnettarım. Her anın bir hediye olduğunu hatırlamak hayatı daha da güzelleştiriyor. Yarın için kendime bir hatırlatma: "Her gün, kendine biraz daha iyi bakmayı ve hayatı dolu dolu yaşamayı unutma!"

Sevdiğim dizi karakteri gibi...

Selamle...

BENİM SURİYE'M

Şeyma Hamo

Suriye / İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı

“Karanlığın en yoğun olduğu an, şafak sökmeden hemen öncedir.”

Suriye'nin yarınları, bugünün karanlığını aydınlatacak. Karanlık geceleri bile aydın gören ülkem, benim geçmişimi şekillendiren ama ne yazık ki geleceğime yönelik bir rota çizemeyen bir yer. Orada kendimi, semada özgürce uçan bir kuş gibi hissedirdim. Tarihiyle ve kültürüyle yoğrulmuş bir çocuk olarak büyüdüm; kültürüyle övünen bir insan oldum. Sadece kültürüyle değil, aynı zamanda kalpleri merhamet dolu insanların ve umut dolu çocukların gözleriyle de övünürdüm. Topraklarında özgürlük kokusu her köşesine sinmiş olan ülkem, farklı güzelliklerle dolu bir cennettir. Bu dünyada eşi benzeri yoktur.

Kaderlerine razı insanların umuduyla sabırla bekleyen ve yarınların daha güzel olacağı beklentisiyle yaşayan bir toplumuz. Geçmişte olduğu gibi gelecekte de inşallah özgürlüğün tadını çıkaracağız. Ülkem benim için sadece bir toprak parçası değil, aynı zamanda ruhumun derinliklerine işleyen bir hatıra yumağıdır. Bana çocukluğumun neşesini, gençliğimin heyecanını ve geleceğe dair umutlarımı hatırlatır. Sabırla ve inançla bekleyen halkım, daha güzel yarınların hayalini kurarken, geçmişin izinden güç alarak yoluna devam edecek. Suriye kültürel mirası, tarihî zenginlikleri ve insanlarıyla meşhur bir ülkedir.

Ülkemde Mutlaka Yenilmesi Gereken Yemek: İçli Köfte

İçli köfte, bayramların ve kutlamaların vazgeçilmez lezzetlerinden biridir. Bu özel günlerde, mahallenin tüm teyzeleri bir araya gelir, şarkılar söyleyip dans ederek, mutluluk ve sevgiyle içli köfte yaparlar. Bu gelenek, sadece lezzetli bir yemek

hazırlamak için değildir, aynı zamanda topluluk ruhunu ve dayanışmayı da pekiştirir. İçli köfte yapımı, nesiller boyu aktarılan bir ritüel haline gelmiştir ve bu iş, herkesin bir araya gelip keyifli vakit geçirdiği, anılar biriktirdiği özel anlardan biridir.

Ülkemin Kadim Motifleri

Şam halısı (Al-a'cami), Suriye'de meşhur olan ve 16. yüzyılda Avrupa'ya yayılan bir halı türüdür.

Bu dönemde, bazı Avrupalı seyyahlar atölyelerin varlığından söz etmiştir. Venedik, “Doğu'nun limanı” olarak bilinir ve Şam halılarının adı, eski ailelerin kayıtlarında örtü ve perde olarak kullanıldıkları için geçer. Şam halılarının yapımı zordur, ancak sanatsal bir şekilde yapıldığından büyük değer taşır. Bu halılar, sadece birer dekora-

tif unsur değil, aynı zamanda zengin bir kültürel mirasın temsilcisidir. Şam halılarının sanat ve zanaatkârlık açısından yüksek kalitesi, onları hem tarihî hem de estetik olarak önemli kılar. Bu halılar, geçmişten günümüze uzanan bir zanaat geleneğinin ve ustalığın simgesidir.

Ülkemde Mutlaka Gezilmesi Gereken Yerler

Humus vilayetindeki Al-Hosn Kalesi, Haçlı Seferleri dönemine dayanan bir Katolik kalesidir. 2006 yılında UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne alınmıştır. Kale, askerî mühendislik ve savunma tahkimatlarının gücüyle dikkat çeker. Üç tarafı dik ve fırtınaya dayanıklı kıyı şeridinin ucunda, volkanik bir plato üzerinde yer alan kale 3.000'den fazla savaşıyı barındırabilir. Deniz seviyesinden 750 metre yüksekte bulunan kale, Humus şehrinin 60 km batısındadır. Stratejik konumu sayesinde ticari ve askerî konvoylar buradan kontrol edilir. Doğu ve Batı uygarlıklarının mimari unsurlarını taşıyan kale, muhteşem yapısı ve süslemeleri, duvarları, yüksek kuleleri, giriş holleri, füzeleri, ok yarıkları ve öne çıkan balkon dizileriyle dikkat çeker. Bu kale, sadece askerî bir yapı olmanın ötesinde, tarihî ve kültürel bir mirasın temsilcisidir.

Suriye Evleri

Şam mimarisinde evlerin ayrı bir yeri vardır. Kökeni 17. yüzyıla dayanan bu evler, renkli taşlar ve yoğun bir şekilde dekore edilmiş ahşaplarla süslenmiştir. Geniş bir avlu ve ortasında bir çeşme bulunur. Şam evleri dışarıdan kapalıdır, ancak içeride geniş odalar, uzun ağaçlar ve çardaklarla çevrili ferah bir avlu bulunur. Zeminlerde, su havuzlarında, salonlarda ve oturma teraslarında kullanılan çok renkli mermerler ve tavanlarla duvarları kaplayan boyalı ahşaplar, otantik Arap sanatının ruhunu yansıtır.

Süslemeler arasında siyah beyaz kubbeler, mermer döşemeler ve siyah beyaz taş süslemeler yaygındır. Avlunun ortasında pişmiş tuğladan yapılmış, bazen mermerle kaplanmış bir havuz yer alır. Duvarlar sedef veya oyulmuş mermer veya taşlarla kaplıdır. Bu evler, aileleri tek çatı altında bu-

luşturarak izole ve huzurlu bir yaşam sunar. Şam'da yakın tarihte inşa edilen çok katlı binalar ve yüksek kuleler, eski yaklaşımın estetik özellikleri dikkate alınmadan yapılmıştır.

Ülkemin Simgesi Kartal

Kartal, Suriye bayrağındaki ilk simgedir. Ülkemin zaferlerini, gücünü ve dayanıklılığını temsil eder, aynı zamanda halkın birlik ve beraberlik içinde hareket etme arzusunu yansıtır. Kartal, Suriye'nin kültürel ve tarihî mirasında önemli bir yer tutar. Suriye'nin farklı dönemlerinde kullanılan armalarda da kartal figürü yer almıştır. Bu figür, sadece bir sembol olmanın ötesinde, Suriye halkının ortak değerlerini ve mücadele ruhunu yansıtır. Kartal, Suriye'nin bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinin simgesi olarak kabul edilir.

**Kaderlerine razı insanların umu-
duyla sabırla bek-
leyen ve yarınların
daha güzel olacağı
beklentisiyle yaşa-
yan bir toplumuz.
Geçmişte olduğu
gibi gelecekte de
inşallah özgürlü-
ğün tadını çıkarı-
cağız. Ülkem be-
nim için sadece bir
toprak parçası de-
ğil, aynı zamanda
ruhumun derinlik-
lerine işleyen bir
hatıra yumağıdır.
Bana çocuklu-
ğumun neşesini,
gençliğimin heye-
canını ve geleceğe
dair umutlarımı
hatırlatır.**

BANGLADEŞ

BANGLADEŞ: KÜLTÜR, DAYANIKLILIK VE DOĞANIN DOKUSU

Jannatul Bushra

Bangladeş / İstanbul Üniversitesi İlahiyat

"এমন দেশটিকোঁথাও খুঁজে পাবে না কোঁ তুমি,
সকল দেশের রাণী সে যে আমার জন্মভূমি"

Güney Asya'da yemyeşil bir ülke olan Bangladeş, geniş nehirleri, yeşil tarlaları ve zengin kültürü ile tanınır. Yüzölçümü olarak küçük bir alana sahip olsa da sonsuz bir potansiyel ve miras barındırır. Meghna, Ganga ve Jamuna nehirlerinin kıyısında büyüyen şehirler tarihin tanığıdır; insanların azmi ve dayanıklılığı ise zafer hikâyelerini dokur. Doğal güzellik ve kültürün muhteşem birleşimi olan Bangladeş, ilham veren bir coğrafyadır.

Bangladeşli şair Dijendralal Ray, ülkesini yukarıdaki dizelerde şöyle tanımlar:

"Böyle bir ülkenin eşi benzerini hiçbir yerde bulamazsın

O ülke benim doğduğum yer, tüm ülkelerin kraliçesi"

Bangladeş'in Kadim Motifleri: Kültürel Zenginliğin İzleri

Bangladeş'in kadim motifleri, zengin kültürel mirasımızı yansıtır. El dokuması tekstil ürünlerinde kullanılan nakış ve desenler, doğanın güzelliklerini, ülkedeki inançları, gelenekleri ve yerel yaşam tarzını resmeder. Çiçek desenleri, geometrik şekiller ve hayvan figürleri, geleneksel sanatın ayrılmaz motifleridir. Geçmişin hikâyelerini anlatan bu motifler, kültürel kimliğimizin temel unsurlarını oluşturur. Özellikle tekstil sanatı, bu motiflerin en belirgin örneklerini sunar.

Nakşi Kantha Bangladeş'in en bilinen geleneksel motiflerinden biridir. Bu el işi, genellikle eski

kumaşların bir araya getirilmesiyle oluşturulur ve her bir parça, ustaların elinden çıkan özgün tasarımlarla bezenir. Kanthanın desenleri, doğadan ilham alır ve genellikle çiçekler, kuşlar ve geometrik şekillerle süslenir.

Nakşi Kantha Jamdani dokuması da Bangladeş'in kadim motiflerini yansıtan önemli bir tekstil sanatıdır. İnce ipliklerle dokunan bu zarif kumaşlar, karmaşık desenleri ve canlı renkleriyle dikkat çeker. Jamdani, hem günlük yaşamda hem de özel günlerde giyilen kıyafetlerde sıklıkla tercih edilir. Bu motifler yerel halkın ve sanatseverlerin gözünde kıymetli birer hazinedir.

Bangladeş'in Biyoçeşitliliği

Bangladeş, benzersiz doğal güzellikleri ve çeşitli ekosistemleri sayesinde zengin bir hayvan faunasına sahiptir. Özellikle dünyanın en büyük mangrov ormanının yer aldığı Sundarbans bölgesi, Bengal kaplanı gibi nadir türlerin yanı sıra timsahlar, ceylanlar, beyaz karınlı deniz kartalı gibi çeşitli kuş türlerini de barındırır.

Sundarbans dışında, Çittagong Tepeleri ve Lawachara Ulusal Parkı da tehdit altında olan hoolock gibbonları ve çeşitli langur türleri gibi birçok primat türüne ev sahipliği yapar. Ayrıca çok sayıda kuş, sürüngen ve böcek

türünün barındığı bu ormanlar, bölgenin zengin biyoçeşitliliğini yansıtır.

Bangladeş'in hayvan çeşitliliği, doğa severler ve araştırmacılar için büyük bir ilham kaynağıdır.

Bangladeş'i Keşfetmek

Bangladeş, doğal güzellikleri ve tarihî yapılarıyla zengin bir ülkedir. Sundarbans, dünyanın en büyük mangrov ormanı olarak UNESCO Dünya Mirası listesindedir. Dakka, ülkenin başkenti olarak tarihî camileri ve müzeleriyle dikkat çeker. Cox's Bazar plajı, dünyanın en uzun doğal plajıdır.

Bangladeş Mutfağı: Lezzet, Aroma ve Baharat Hazinesi

Bangladeş, kültürel zenginliğini ve tarımsal çeşitliliğini yansıtan büyük bir mutfak mirasına sahiptir. Bangladeş mutfağının temel unsuru genellikle pirinçtir. En ikonik yemeklerden biri, lezzetli ve yağlı hilsa balığı köri tarifidir. Bengal halkının vazgeçilmezlerinden olan bu besin, ekonomik olarak da büyük bir öneme sahiptir. Zerdeçal, kimyon ve hardal tohumları gibi baharatların kullanımı, mutfağın karakteristik zengin tatlarını oluşturur. Biryani, genellikle marine edilmiş et ve aromatik baharatlarla yapılan, bayramlarda sıkça tercih edilen bir pilav yemeğidir.

Sokak yemekleri de mutfak kültürünün önemli bir parçasıdır; fuchka (baharatlı tamarind suyu ile doldurulmuş çıtır puri) ve chotpoti gibi lezzetler,

Bangladeş tatlarının özünü yansıtır.

Pitha (tatlı dolgu ile yapılan pirinç keki) ve mishti (tatlılar) gibi tatlılar, yemeklerin keyifli bir sona ulaşmasını sağlar. Bangladeş mutfağı, çeşitliliği, dokuları ve aromaları ile ülkenin kültürel zenginliğini ve tarımsal bereketini buluşturur.

Bangladeş Evleri:

Gelenek, Topluluk ve Dayanıklılığın Buluşması

Bangladeş'teki mimari ve yaşam alanları, ülkenin kültürel çeşitliliğini, iklim koşullarını ve tarihini yansıtır. Kırsal alanlardaki geleneksel evler genellikle bambu, toprak ve saz gibi yerel malzemelerle inşa edilen doğal çevreyle uyumlu yapılardır. Bu yapılar, muson sezonunda sıkça yaşanan sel felaketlerine karşı koruma sağlamak amacıyla genellikle yükseltilmiş platformlar üzerinde inşa edilir.

Şehirlerde, özellikle Dakka ve Çittagong gibi bölgelerde bulunan evler, modern ve geleneksel stillerin bir karışımıdır. Çok katlı binalar, artan nüfusu barındırmak için tasarlanmıştır. Birçok kentsel konutta, ailelerin toplandığı ve çocukların oynadığı sosyal alanlar olarak balkonlar vardır.

Bangladeş evlerinin iç mekânları genellikle canlı tekstil ürünleri, ince ahşap işçiliği ve el yapımı zanaat ürünleriyle süslenir; bu tarz bölgenin zengin kültürel mirasını yansıtır. Aile, Bangladeş'te yaşamın merkezinde yer aldığından evler genellikle geniş aileleri barındıracak şekilde tasarlanmıştır, bu da güçlü bir topluluk ve birlik duygusu oluşturur.

Bangladeş'teki evler ister geleneksel ister modern olsun, halkın ruhunu yansıtır; dayanıklılık, uyum sağlama yeteneği ve kültürel köklere derin bir bağlılığı ifade eder. Doğal güzellikleri, tarihî zenginlikleri ve sıcak insanlarıyla evler iç içe geçmiş bir yaşam imkânı sunar.

SUDAN

Manahil Mohmed

Sudan / İstanbul Üniversitesi Gazetecilik

Sudan benim vatanım; her zaman özlediğim ve hayat beni ne zaman yorsa geri döndüğüm sevgi dolu bir anne gibi beni kucaklayan yuvam. Birçok sorununa, tekrar eden savaşlarına ve türlü zorluklarına rağmen onu sevmeye devam ediyorum. Eğitimimi en iyi şekilde tamamladıktan sonra geri dönüp onun inşasına ve gelişmesine katkıda bulunmak istiyorum. Çünkü değişimin, ülkelerini yükseltme tutkusu ve iradesine sahip bireylerle başladığına inanıyorum.

Batıdan doğuya, güneyden kuzeye Sudan'ın kültürel ve etnik çeşitliliği, güzelliği, doğal zenginlikleri onu her zaman ilgi odağı yapıyor. Ayrıca ülkemin insanlarının ten renklerinin, lehçelerinin ve yüz hatlarının benzersiz çeşitliliği de hayranlık uyandırıyor. Tüm bu farklılıkları bir araya getirerek eşsiz bir tablo oluşturan ülkem, beni her geçen gün daha da fazla kendine bağlıyor ve gurur duymamı sağlıyor.

Sudan'da Gezilecek Yerler

Sudan, başkent Hartum'daki arkeoloji müzeleri, kültürel ve tarihî önemiyle bilinen Omdurman'daki ünlü yerleri de dahil olmak üzere birçok büyüleyici mekâna ev sahipliği yapıyor. Ancak ne yazık ki başkentin kalbinde devam eden savaş nedeniyle bu alanlar son dönemde büyük ölçüde tahrip oldu. Bu savaş, Sudan'ın geleceği için olduğu kadar zengin kültürel ve tarihî miras için de ciddi bir tehdit haline gelmiş durumda. Bu değerli mirasın korunması ve ülkemin kültürel ruhunun yeniden canlandırılması için acil çözümler üretilmesi gerekiyor.

Dinder Ulusal Parkı

Sudan'ın en önemli doğa rezervlerinden biri olan Dinder Ulusal Parkı, ülkenin doğusunda, Etiyopya sınırına yakın bir konumda yer almaktadır. 1935 yılında kurulan park, Sudan'ın en eski millî parklarından biridir ve 10.000 kilometrekareden fazla bir alanı kaplamaktadır. Çeşitli yaban hayatı ve bitki türleri için bir sığınak niteliğindedir. Dinder Ulusal Parkı, komşu Etiyopya'nın devasa yaylalarının Kuzey Afrika'nın düzlüklerine doğru alçaldığı eşsiz bir habitat üzerinde yer alan ve geniş, sarı otlaklardan oluşan üçgen şeklinde bir arazidir. Tropikal güneşin sıcaklığında parlayan bu düzlükler, parkın büyüleyici doğasını gözler önüne serer. Park; aslanlar, sırtlanlar, filler, zürafalar ve 200'den fazla kuş türü dahil pek çok hayvana ev sahipliği yapar.

Meroe Piramitleri

Shinde yakınlarındaki Capuchin İstasyonu'nun 6 km kuzeydoğusunda yer alan Meroe Piramitleri, antik Nabta Krallığı'nın merkezinde yer alan yapı gruplarından biridir. 200'den fazla piramidal yapının bulunduğu bölge, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir.

Marawi Piramitleri de Sudan'ın zengin tarihinin ve kadim medeniyetinin kanıtlarındandır.

Port Sudan Şehri

Ekolojik çeşitliliği ve kültürel zenginliğiyle bilinen Port Sudan, Sudan'ın ana limanı ve Kızıldeniz'e açılan kapısıdır. Bu şehir, büyüleyici mercan resifleri de dahil olmak üzere su altı dünyasının harikalarını barındıran cennetten bir köşedir. Ayrıca zengin tarihî mirası ile bilinen yakındaki Suakin Takımadalarına yapılan geziler için de mükemmel bir başlangıç noktasıdır.

Kassala Şehri

Etkileyici Taka Dağları'nın yer aldığı Kassala'da kurulan pazarlar, ülkenin kültürel dokusunu yansıtan çeşitli etnik grupların buluşma noktasıdır.

Jebel Marra Bölgesi

Sudan'ın batısındaki Darfur bölgesinin kalbinde yer alan Jebel Marra, ülkenin en güzel ve önemli doğal alanlarından biridir. Engebeli dağlık yapısıyla tanınan Jebel Marra, çevresindeki düzlüklerin üzerinde yükselen ve nefes kesici manzaralar oluşturan kıvrımlı tepelerle kaplı bir bölgedir. Bu tepeler, binlerce yıl önce yanardağ patlamaları sonucu oluşmuş eski volkanik taşların oyulup şekillenmesiyle meydana gelmiştir.

Sudan'da Süs Eşyaları ve El Sanatları

Ülkemin zengin ve çeşitli kültürel mirasını, yerel gelenek ve göreneklerini yansıtan Sudan el sanatları ürünleri, ulusal kimliğimizin ve kültürel gururumuzun sembolüdür.

Sudan Mutfağı

Birçok lezzetli yemek ve besin açısından zengin gıdadan oluşan Sudan mutfağında yaygın olarak kullanılan mısır, buğday ve etin yanı sıra bir çeşit ekmek olan kisra ve yulaf lapası, ülkemizin vaz geçilmez lezzetlerindendir.

Mimari ve Yaşam Tarzı

Isı yalıtımı sağlayan kırmızı tuğla ve kireç gibi doğal yapı malzemelerinin kullanıldığı, yerel miras ve kültürü yansıtan çeşitli mimari stillerde inşa edilen Sudan evleri, sıcak iklim koşulları dikkate alınarak tasarlanmış yapılardır. Evlerde genellikle aile toplantıları ve havalandırma amacıyla kullanılan merkezî bir avlu bulunmaktadır. Mimari stiller, kırsal bölgelerden şehirlere değişiklik gösterir. Şehirlerde, konfor ile mahremiyet ve sadeliğin ön planda tutulduğu tuğla ve beton yapılarla karakterize edilen evlerde genellikle geniş iç mekânlar ve modern teknolojiler bulunur. Kırsal alanlardaki evler ise çamur, saz veya pişmiş tuğla gibi geleneksel malzemelerle yapılır. Güçlü sosyal ilişkilerin hâkim olduğu Sudan'da evler, misafirperverlik ve sosyal etkinliklerin merkezi olarak kabul edilir.

Şehirlerde yaşam daha modern ve hızlıdır; insanlar devlet işlerinde veya özel sektörde çalışırlar. Kırsal kesimde ise halk geçimini tarım ve hayvancılıktan sağlar, iş birliğine dayalı ve geleneksel değerlere bağlı daha sade bir hayat sürer.

DOĞU TÜRKİSTAN

Ayşe Bolka

Doğu Türkistan / Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Arapça Öğretmenliği

Yüz ölçümü 1 milyon 823 bin kilometrekare olan Doğu Türkistan'ın 17 ili var. Ben bu illerden biri olan Hoten'de doğdum. Hoten 2000'lerin başında İslam'a daha çok yönelmiş ve zamanla 17 ilin en muhafazakarı haline gelmiştir. Doğal kaynaklar açısından çok zengin ve verimli bir bölge olan Doğu Türkistan'da halk genel olarak tüccarlık yaparak ve kendi işini kurarak geçimini sağlamıştır.

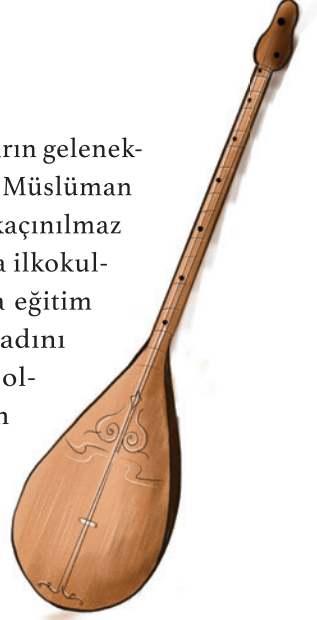
Teknoloji ve sanayideki hızlı gelişime ayak uydurabilmek için günümüzde her bireyin eğitim alması gerektiğinden benim ülkemde de çocukların eğitime büyük önem verilir. Ne var ki Doğu Türkistan'da Çin eğitim sistemi uygulandığından okullardaki tarih, coğrafya, edebiyat gibi ana derslerin içeriklerini Çin Hükümeti hazırlanmakta ve Müslüman öğrencilerin dinî vecibelerini yerine getirmelerine izin verilmemektedir. Bu yüzden aileler çocuklarının dinî ve kültürel bağlarını korumak için medrese eğitime daha çok önem vermiştir. İslami ve millî açıdan bakıldığında çocukların Çin resmî okullarında eğitim alması

yerine hiç eğitim almaması; onların geleneklerine, milletine, ailesine saygılı Müslüman bireyler olarak yetişmeleri için kaçınılmaz olmuştur. Öte yandan toplumda ilkokuldan sonra devlet kurumlarında eğitim almasa dahi bilimde, sanatta adını duyuran çocuk ve genç sayısı oldukça fazladır. Bunda ailelerin özverili bir şekilde özel eğitimle çocuklarını desteklemesinin payı büyüktür. Uygur milleti zorluklarla baş etme yöntemini kendince bulmuş ve çocuklarını her koşulda sarıp sarmalamıştır.

1949 yılında Doğu Türkistan'ı tamamıyla ele geçirdikten sonra topluma önderlik eden ünlü ulemanın kurduğu büyük medreseleri teker teker yıkıp ulemayı hapse atan Çin Komünist Partisi hükümeti, Kur'an ve hafızlık eğitimi ve dinî eğitim öğretimi kesin olarak kanunla yasaklamıştır.

Uygur Müslümanları bu yasaklardan sonra Kur'an-ı Kerim'i okuma, anlamını öğrenme ve gelecek nesillere aktarma vazifesini gizli bir şekilde sürdürmeye çalışmıştır. Medrese kurmak yasaklanınca Uygur halkı dinî ve millî eğitim seferberliği başlatıp bu eğitimleri evlerde ya da yeraltı evlerde vermiştir. Doğu Türkistan'daki pek çok ilde evler büyük bahçeli müstakil evler olduğu için bu çalışmalar mümkün olabilmıştır.

Bu yeraltı evlerde ve apartmanlarda kalan talebeler ayda bir veya iki kere güneş görebiliyor. Hocalar belirlenen beş-altı eve her sabah tek tek

gidip ders veriyor. Bu evlerdeki öğrenci sayıları 15-20 olacak şekilde ayarlanıyor. Bu kapalı medreselerin fark edilmemesi için talebeler dışarıya nadiren çıkabiliyor, evlerine sadece ayda bir gün gidebiliyor. Bu evlerde dinî eğitim verildiği ortaya çıkarsa talebeler, hocalar, ev sahipleri hemen hapse atılıyor. Ev sahipleri büyük bir özveri içinde talebelerin yemek ve günlük ihtiyaçlarını ücretsiz karşılıyor. Uygur çocukları hafız olmak için hem maddi hem manevi açıdan büyük zorluklar yaşasa da sonuçta Allah'ın rızasını gözeterek tüm bu eziyetlere dayanıyor.

Bu kadar zorluğa rağmen nasıl oluyor da Doğu Türkistan'dan bu kadar çok hafız çıkıyor? Bu sorunun cevabını merak ediyorsunuz değil mi? Çünkü biz vatani işgal altında kalan Müslüman bir ülkeyiz. Bu dünyada bizi o zalim Çin devletinden ve açık hava hapishanesinden kurtaracak Rabbimizden başka hiç kimsemiz yok. Biz Allah'ın ipine sımsıkı tutunmaya ve birlik olarak yaşamaya çalışıyoruz. İnsanlar ancak güçlü bir inanca ve hedefe sahipse kuvvetli olur ve dimdik ayakta kalır. Ebeveynlerimiz küçüklüğümüzden itibaren bizleri zalim Çin'in zulüm politikalarını görmemiz ve ölene kadar unutmamamız için bilinçlendirdi. İnsan düşmanını iyice tanıdığında onun karşı çıktığı her şeyin kendisi için doğru olduğunu anlayabiliyor. Bizim gibi İslam sayesinde birlik içinde mutlu yaşayan bir milletin inancını yok etmek için çalışan bu düşman, eninde sonunda çaresiz kalacak. Bu nedenle ne kadar cefa çekip

zorluk yaşasak da hafız olmaktan ve dinimizi öğrenmekten vazgeçmedik, çünkü bizi umutlu, cömert, sabırlı ve misafirperver yapan İslam'dır. Bu dünyada doğru olan zor kazanılır. Eğer İslam doğru yol olmasaydı Müslümanlar o kadar erdemli ve kaliteli insanlarken bu kadar eziyet çekmezlerdi. Bu fani dünya için nefesine ram olmaktansa ahireti kazanmak amacıyla dinini yaşamak için karşı karşıya kaldığı acılara rağmen dininden vazgeçmeyen, zulüm içinde mücadele eden bir milletin üyesi olmaktan, Doğu Türkistanlı Müslüman bir Uygur olmaktan onur duyuyorum.

Ey Doğu Türkistan halkı, ey zulüm içinde bile dininden vaz geçmeyen Müslümanlar, siz hem nefsinize hâkim olabildiniz hem de bunca acıya rağmen bu dinden vazgeçmeden dimdik ayakta durabildiniz.

Siz ey Müslüman aleminin onurlu direnişçileri, size selam olsun!

Uygur milleti zorluklarla baş etme yöntemini kendince bulmuş ve çocuklarını her koşulda sarıp sarmalamıştır.

Bu fani dünya için nefesine ram olmaktansa ahireti kazanmak amacıyla dinini yaşamak için karşı karşıya kaldığı acılara rağmen dininden vazgeçmeyen, zulüm çeken ve zulüm içinde mücadele eden bir milletin üyesi olmaktan, Doğu Türkistanlı Müslüman bir Uygur olmaktan onur duyuyorum.

ÖMER KARAOĞLU

İLE RÖPORTAJ

Öncelikle bu söyleşi için teşekkür ederim. Çalışmalarınızın bereketli olmasını dilerim.

İlk ezgi serüveniniz nasıl başladı? Bu kadar geniş bir kitleye ulaşacağınızı tahmin etmiş miydiniz?

1984-1985 yıllarında, birkaç arkadaşla amatör bir grup olarak yola çıktık. Planlanmış bir süreç değildi. İlk eserlerimiz, kendi bestelediğimiz ezgilerden oluşuyordu. Bu eserleri, İslam tarihini konu alan “Hicret” isimli radyofonik bir oyunla birleştirerek bir kaset projesine dönüştürdük. Bu süreçte profesyonel bir müzik çalışması yapmıyorduk. 1985-1986 yıllarında çalışmalarımız albüme dönüştü ve yeni bant tiyatroları ile desteklendi. Sonraki süreçte ise ağırlıklı olarak müzik albümleriyle devam ettik.

İlk eserleri seslendirme konusunda çekincelerim vardı. “Bunları başka bir arkadaş seslendirsin.” dedim, çünkü müzisyen ya da sanatçı olma gibi bir planım yoktu. Ancak arkadaşlar ısrar etti ve yorumlamamı istediler. “Bir kereden bir şey olmaz” diyerek başladım, ama bu süreç 40 yıldır devam ediyor.

Neden marşlar ve ezgiler?

Tanıştığımız ilk formlar aslında tasavvuf musikisi formlarıydı. Bu formlardan tamamen kopmuş değildik, hatta onlardan beslendiğimizi söyleyebilirim. Ancak bizim amacımız, yaşadığımız döneme ve mekâna özgü bir üslup, yeni bir soluk ortaya koymaktı. Bu bir tepki değil, arayıştı. Gençliğin verdiği cesaretle tarihin bize sunduğu birikimden beslenerek ama dönemin ruhuna da uygun yeni bir tarz denedik.

Biçimsel olarak tasavvuf musikisinden etkilendiğimiz yerler oldu. Ancak içerik, üslup ve anlatım bakımından dönemin Türkiye’sine özgü bir ses arayışındaydık. Yaşadığımız atmosfer, bizi yeni

söyleyişler ve yeni üsluplar denemeye sevk etti. Bu arayışın nereye varacağını o zaman tam kestiremiyorduk, ama bu yolculuğun bizi besleyen bir süreç olduğuna inanıyorum.

İlk eserlerimizde, özellikle marş formunda yaptığımız çalışmalarda, ümmet, kardeşlik, birlik-telik gibi vurgular ön plandaydı. Allah’ın bizi birbirimize kardeş kıldığı hakikati, kitabın ve sünnetin buluşturduğu insanların bu merkezden uzaklaşmaması gerektiği fikri, bu dönemde yeniden hatırladığımız ve keşfettiğimiz meselelerdi.

Bizden sonra, bu söylemleri farklı yorumlarla ortaya koyan birkaç arkadaşımız oldu. O dönem sayı olarak azdık, şimdi de bu alanda fazla kişi olduğunu söyleyemem. Biz, bu dönemin erken örneklerini veren ilk gruptuk. 1980’lerden itibaren başlayan bu süreçte, bizden önce de eserler veren arkadaşlarımız vardı. Örneğin Barbaros

Ceylan isimli bir dostumuz, kaset tiyatrosu veya bant tiyatrosu türünde bazı çalışmalar yapmıştı. Bu süreçte bizim de ortaklarımız oldu. Bu projelerde tiyatrocı yazar dostum ve ağabeyim Ulvi Alacakaptan, şiir yorumcusu olarak bilinen İbrahim Sadri gibi isimlerle birlikte çalıştık. Daha sonra Aykut Kuşkaya, Eşref Ziya, Mustafa Demirci gibi isimler de bu camiada tanınır hale geldi. Ayrıca bize uzun süre eşlik eden Hakan Aykut arkadaşımız ve ilk bestelerimi birlikte yaptığım Tamer Doğan da bu süreçte önemli rol oynadılar. Bu isimleri sıralayacak olursak aşağı yukarı yedi-sekiz kişilik bir kadroyduk diyebiliriz. Bu yolda yürüyenlerden bazıları süreç içerisinde başka alanlara yöneldi. Kimileri rahmetli oldu kimileri farklı işler yapmaya başladı. Özellikle 1990'lara doğru geldiğimizde hâlâ çok kalabalık değildik; sonra ise bir ivme yaşandı.

1990-2000 yılları arasında, çok sayıda yapımcı firma ortaya çıktı ve çok sayıda albüm, kaset piyasaya sürüldü. Bizim yaptıklarımız özgün denemelerdi, ama bizden sonra gelen genç arkadaşlar daha çok bu denemeleri taklit etmeye yöneldiler. Taklit, sanatta bir aşamadır; ancak o aşamayı geçip kendi üslubunuzu bulmanız gerekir. Taklitten sonra gelen aşama, kendi yorumunuzu ve tarzınızı ortaya koymaktır. Eğer bunu yapabiliyorsanız sanat üretken hale gelir.

Türkiye'deki genel müzik hikâyesine ya da dünya müzik tarihine baktığımızda, her dönemde her eserin aynı kalitede olmadığını görüyoruz. Bizim mahallede de buna benzer bir durum yaşandı. Bazı eserler çok yüzeysel, sloganik ve sanatsal değer açısından yetersizdi. Ancak bu, genel olarak tüm müzik camialarında görülebilen bir meseleydi.

Özetle bizim grafik de beklediğimiz gibi yükselmedi. Umudumuz bu yöndeydi, ancak gerçekleşmedi. Biz yine üç-beş kişi olarak bu alanda devam ettik. 1990'lı yıllarda Türkiye'de pop müzik büyük bir yükseliş trendine girdi. Popüler müzik medya aracılığıyla yoğun bir şekilde pazarlandı. Bizim çalışmalarımız ise bu sektörün bir parçası

değildi, bu da kendi içinde orijinal bir farklılık olarak görülebilir. O dönemin piyasasında hem üretim hem de dağıtım kanalları vardı. Ancak biz, o çizgiyi takip etmedik. Bizim hikâyemiz kendine özgü bir yoldu. Örneğin bizim eserlerimiz kitabevlerinde satıldı, Anadolu'da elden ele dolaştı. İnsanların bu eserlere gösterdiği ilgi, kalplerdeki ortak ritimlere dokunduğumuzu gösteriyor. Bu da bizde yeni çalışmalar yapma arzusu uyandırdı. İnsanların bu ilgisi ve desteği, yeni taleplerin oluşmasına ve yeni çalışmaların ortaya çıkmasına vesile oldu. Eserlerimiz elden ele çoğaltılarak, kopyalanarak yayıldı. Bu da o döneme özgü bir durumdu.

Bu fikirle yola çıktığınızda çevrenizden nasıl tepkiler aldınız?

Ömer Karaoğlu: Genel olarak tepkiler olumluydu. Ancak bunu söylerken bir hususu da belirtmem gerek. Bizim Müslüman camiada müzikle ilgili tartışmalar her zaman olmuştur. Fıkhi olarak müziğin helal mi haram mı olduğu konusu hep gündemdeydi. Buna rağmen hamdolsun, benim ya da birkaç arkadaşımın yaptığı çalışmalar özelinde, ciddi bir olumsuz tepkiyle karşılaşmadık. Elbette bazı çevrelerden, bazı kişilerden eleştiriler geldi, ancak büyük çapta bir tepki olmadı. İnsanlar,

destekleyici bir tutum sergiliyor, bizi yüreklendiriyordu. Ancak şunu da belirtmek lazım, biz o dönemde çok tanınan simalar değildik. Yani kaset kapaklarına ya da albüm kartonetlerine fotoğraflarımızı koymuyorduk. Çoğu zaman albümlerde sadece isimlerimiz yazılıyordu. Ama bu isimlerin kim olduğu, kime ait olduğu çok fazla bilinmiyordu. Bu da bizim duruşumuzun ve tarzımızın bir parçasıydı.

Konserlerinizde veya programlarınızda unuttuğunuz bir anınız var mı?

Ömer Karaoğlu: O kadar çok ki... Hangisini anlatayım bilemiyorum. Ama birkaçını paylaşayım. Mesela İHH ile beraber yürüttüğümüz uluslararası bir yetim çalışması vardı. Bu kapsamda yetim çocuklarla ilgili özel bir proje yapmıştık. Bende derin iz bırakan bir çalışmadır. Himalayalar'a

bakan bir noktada, Pakistan tarafında, İHH'nın bir yetim okulu vardı. Orayı ziyarete gittiğimiz sabah okulun açılış törenine denk geldik. Meğer bizim geleceğimizi önceden haber almışlar ve hazırlık yapmışlar. Törende bizim "La İlahe İllallah" marşımızı söylediler. Çocukların bahçede bu marşı söyleyerek bayrağı göndere çekmesi beni derinden etkiledi. Bizim için alışılmadık bir durumdu. Bu hatıra hâlâ hafızamda çok canlıdır.

Tabii daha farklı, biraz trajikomik hatıralarımız da var. Mesela yine bir etkinlikte yüksek bir dekor-dan aşağıya düştüğüm bir an var. Dekor oldukça yüksekti ve aşağıya düşünce birkaç kaburgam kırıldı. Bu tür kazalarla da karşılaştık.

Bunun dışında, 28 Şubat sürecinde yaşadıklarım da unutulmaz hatıralar arasında. O dönem, Türkiye'de başörtüsü konusunda çok sıkıntılı bir süreç yaşandı. Meydan eylemleri, hareketlilik, öğrenci direnişleri... O yıllarda ben de genç bir akademisyen olarak üniversiteden uzaklaştırıldım. O sıralar yeni bir albümüm çıkmıştı ve kasetler daha arabamın bagajındaydı. O günlerde katıldığım bir eylemde, genç arkadaşlara moral olsun diye arabamın bagajından kasetleri çıkarıp hediye ettim. Uzun bir koridorda, eylemci arkadaşlara tek tek dağıttım. Bu olaydan bir hafta sonra da bana soruşturma açıldı.

Üniversitede hoca olmak ve müzik yapmak nasıl bir arada yürüyor?

Ömer Karaoğlu: Bu iki alanın birbirinden çok da ayrı olmadığını düşünüyorum. Şunu söylemeliyim ki, ilimle uğraşan, bilgi üreten insanların sanatla bağının kopuk olduğunu iddia etmek doğru olmaz. Bu, sağlıklı bir durum da değil zaten. Bizim asıl sorunumuz, zihinle yürek arasındaki bağı kopardığımızda ortaya çıkıyor. Bu kopukluk, sadece bireysel değil, dünya çapında bir soruna dönüşüyor. O nedenle bu bağı kurmak gerekiyor. Aksi takdirde bilgi, kuru bir veriye dönüşür ve faydadan çok zarar getirir.

Kendi tecrübemden hareketle şunu söyleyebilirim: Akademide çalışmak, insanlarla beraber olmak, bilgiyle uğraşmak, tefekkür etmek zaten insanı besleyen süreçler. Ancak insanın sadece zihniyle değil, ruhuyla da bu sü-

rece katılması gerekir. Yani duygular, hisler, kalp dünyası beslenmezse süreç eksik kalır. Bu yüzden, akademideki meşguliyet beni daralttığında müziğe yöneliyorum. O zaman adeta nefes almış oluyorum.

Akademik çalışmaların kendine has bir soğukluğu var. İlim meclisi ile akademiye birbirinden ayırıyorum. Bunların Türkiye'de ve dünyada kabul görmüş bazı kuralları, çalışma yöntemleri var. Bu nedenle çoğu zaman hayal ettiğimiz türde bir ilim meclisi oluşturulamıyorum. İşte bu kurumsallığın getirdiği soğukluk, daralmaya neden olabiliyor. Böyle anlarda müzikle nefes aldığımı hissediyorum.

Müziğin bize hatırlattığı şeyler de var. Kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi ve nereye gittiğimizi yeniden fark etmemizi sağlıyor. Bugün mesela üniversitede dersten çıkıyorsunuz, sonra bir uçağa binip bambaşka bir şehre gidiyorsunuz. Onlarla bir eseri paylaştığınızda aslında kendinize de bir şeyler söylüyorsunuz. Sahnede okurken, bir yanıla kendime de okuduğumu fark ediyorum. Çünkü o kurumsal ortamdan, akademinin resmiyetinden kopup o sahneye çıktığımda kendimi buluyorum. Aksi halde, o kurumsal yapı içinde kaybolup gitme riski var. Bu nedenle Allah'ın bize bir lütfu olduğunu düşünüyorum. Bu tür vesilelerle kim olduğumuzu hatırlıyoruz.

Sanatla, toplumla ve Müslüman cemaatle temasımızı diri tutan bir yanı var bu sürecin. Biz, sadece memuriyet yapan akademisyenlerden farklıyız bu yönüyle. Biliyorsunuz, çoğu akademisyen, ev ile üniversite arasında bir hayat sürer. Çoğu zaman toplumun içinde olmaz. Hayatın kendisine dokunmaz, sadece yanından geçip gider. Ama biz, sahneye çıktığımızda ya da konserler vesilesiyle seyahat ettiğimizde, toplumla doğrudan temas halinde oluyoruz.

Öğrencileriniz arasında müzikle ilgilenenler sizden fikir alıyor mu?

Ömer Karaoğlu: Olmaz mı? Şu an aktif olarak tez yürüttüğüm dört doktora öğrencim var, bunlardan üçü müzisyen. Bu tamamen tevafuk, ben özellikle seçmiyorum. Biri bağlama çalışıyor, biri kanun. Bu tür durumlarla zaman zaman

Dinle; La İlahe İllallah Marşı

karşılaşıyoruz. Öğrencilerim arasında müzikle ilgilenenler olduğu gibi, benim müzikle ilgilenmediğimi hiç bilmeyenler de var. Mesela üniversite-deki bazı mesai arkadaşlarım hâlâ bu yönümden habersiz. Hiç duymamışlar.

Ben, kimliğini gizlemenin insana fayda sağlayacağını düşünmüyorum. Bazen insanlar kimliklerini çok açık etmemeye çalışırlar, kamufle etmeye çalışırlar. Ama bu, insanda kişilik bölünmesine yol açabilir. Bu yüzden doğru bir tutum olmadığımı düşünüyorum. Öğrencilerimin benim bir Müslüman olarak hayata baktığımı ve bu bakış açısının çalışmalarımı etkilediğini bilmelerinde bir sakınca görmüyorum. Ben de öğrencilerimin kimliklerine ya da görüşlerine göre bir ayırım yapmam. Her bir insanın kıymetli olduğuna inanıyorum. İnsanların kendi fitratlarına yönelmeleri ve bir anlam arayışı içerisinde olmaları gerektiğini düşünüyorum. Bu süreçte öğrencilerimin fikirlerini alıyorum ve onları tartışmaya dahil etmeye çalışıyorum. Okumalarına

katkı sağlamaya çalışıyorum. Benim Müslüman olarak kendime ait bir dünya görüşüm olduğu gibi, öğrencilerim de başka bir dünya görüşüne sahip olabilir. Burada önemli olan, o diyalogun ve müzakerenin açık kalması. Yani birbirinizden beslenebilmek önemli.

Bu noktada, her insanın bir “fitrat arayışı” içerisinde olduğunu düşünüyorum. Bazı insanlar bunun farkında değil, habersiz bir şekilde ömür tüketiyor; bazıları ise işin kenarından köşesinden geçiyor; bazı insanlar da Allah’ın lütfuyla bu değerlere yabancı olmayan bir çevrede büyümüş oluyor. Bu nedenle her sınıfta çeşit çeşit öğrenciyle karşılaşıyoruz. Bu yüzden hem öğrencilerle hem de mesai arkadaşlarımla olan ilişkilerimde samimi, açık ve dürüst bir iletişim kurmaya çalışıyorum.

Uluslararası öğrencilerle ilgili düşünceleriniz neler?

Ömer Karaoğlu: Öğrencilerimin önemli bir kısmı zaten uluslararası öğrenciler. Burada, İstanbul

Üniversitesi'nde, çok sayıda uluslararası öğrenci var. Bunun dışında, haftada bir gün Sakarya Üniversitesi'ne misafir hoca olarak gidiyorum. Oradaki öğrencilerimin de önemli bir kısmı uluslararası öğrencilerden oluşuyor.

Bu öğrencilerin dünyalarını, ülkelerini, kültürlerini merak ettiğim için onlarla daha samimi sohbetlerimiz oluyor. Elbette burada bulunan her bir uluslararası öğrencinin Türkiye'de karşılaştığı ufak tefek problemler olabiliyor. Ama biz onları büyük bir ailenin parçası olarak gördüğümüz için bir sınıflandırmaya gitmiyoruz. Bu nedenle de herhangi bir sorun yaşamıyoruz.

Maalesef ülkemizde uluslararası öğrencilere karşı sorumlu davranmayan ve onlarla problemlili ilişkiler geliştiren insanlar da var. Ancak asıl problem, bu insanların kendilerinde. Bu tür meselelerin kaynağı insanlar değil, bazı yapay hesaplar. Çünkü bu toprakların mayasında aslında böyle bir problem yok. Uzun yıllardır üretilen ve belli maksatlarla büyütülen yapay sorunlar bunlar. Zaten yeryüzünde her zaman iki tür insan olmuştur: Bir yanda ıslah etmeye çalışanlar, diğer yanda ifsat etmeye çalışanlar. Bu, hayatın bir gerçeği. Ama biz yolumuza bakacağız. Bizim için asıl mesele, insan olarak birbirimize destek olmak, yardımcı olmak, iyiliği yaymak. Bizi farklı kılan da bu zaten.

Bizim buradaki paylaşımımız, muhabbetimiz, kardeşlik iklimimiz... Müslüman olmak ortak paydasını bir kenara bırakın, sırf insan olma paydasında bile birbirimize yardımcı olabilmemiz, destek olabilmemiz büyük bir zenginlik. Bu, bizi başkalarından ayıran önemli bir fark. Bu iklimi tekrar diriltmemiz lazım.

Bu yüzden Sefire-i Âlem gibi yapılara ihtiyaç var. Bu tür yapılar, kültürler arası iletişimi ve yardımlaşmayı güçlendiren çok önemli bir görev ifa ediyor.

Bahar dergimizin dosya konusu "Mazlum Coğrafyalar Ekseninde Âlem-i İslam." Sizce "mazlum coğrafyalar" neyi ifade ediyor, size ne çağırıyor?

Ömer Karaoğlu: Vallahi, ben kendimi bildim bileli, hatta daha çocukluktan gençliğe geçiş döneminden itibaren, bu meseleler benim gündemimde oldu. Etrafımızda farklı milletlerden, farklı etnik kökenlerden ve farklı coğrafyalardan

insanların yaşadığı hikâyeleri öğrenmeye başladığımız andan itibaren, "mazlum coğrafyalar" bizim derdimiz oldu. Bu dert, hiçbir zaman gündemimizden düşmedi.

Mescid-i Aksa ve çevresi, Filistin toprakları, Suriye, Doğu Türkistan, Sudan... Bütün bu coğrafyalarda yaşanan acıları biliyoruz ve hâlâ yaşanmaya devam ediyor. Bu bölgelerdeki kardeşlerimizle olan bağlarımızı güçlendirmeye her zaman ihtiyaç var. Bunun ilk adımı haberdar olmak. Yani o coğrafyalardaki kardeşlerimizin yaşadıklarından sağlıklı bilgilerle haberdar olmak bile başlı başına bir katkıdır. Bu, birbirimizle olan irtibatımızı güçlendirmek açısından önemlidir.

Sadece İstanbul'da, Fatih'te oturup ömrümüzü burada tüketeceğimizi düşünmek büyük bir kayıp olur. Çünkü o coğrafyalardan bize sürekli sinyaller geliyor. Bu sinyalleri açık tutmamız lazım. Bu sinyalleri aldığımızda, o coğrafyaların dertleriyle hemhal olabiliyoruz. Bu da bizim için çok kıymetli.

Kısacası, mazlum coğrafyaların derdini gündemimizden düşürmememiz gerekiyor. Çünkü oralarda olup bitenler, burada bizi de etkiliyor. Bu mesele, sadece o coğrafyaların değil, hepimizin meselesidir.

Haber akışının, bilgi akışının kesintisiz olması gerekir. Çünkü birbirimizin haliyle hallenmek istiyorsak önce haberdar olmamız lazım. Bu, birinci şart.

İkincisi, farklı alanlarda birlikte iş yapabilmek mümkünse bunu da en iyi şekilde yapmalıyız.

Üçüncüsü, bugün bizde olup da kardeşimizde olmayan bir imkân, bir kaynak varsa, onu paylaşabilmeliyiz. Bütün çabamızın bu yönde olması gerektiğini düşünüyorum.

Mazlum coğrafyalarda yaşananların sonsuza kadar sürecek bir kader olduğuna inanmıyorum. Bu gidişatı tersine çevirebilecek güce ve imkâna sahip olduğumuzu düşünüyorum. Ancak üzerimizde bir "ölü toprağı" var sanki. O toprağı silkeleyip atamıyoruz bir türlü. Günlük sıcak gündemlerin peşine takılıp gidiyoruz ve çoğu zaman asıl meseleyi unutuyoruz. İnsanınız neticede, hatırlamaya ve hatırlatılmaya ihtiyacımız var. "Burada kardeşlerimiz varmış" diye hatırlamamız ve birbirimize hatırlatmamız gerekiyor.

Sizler (uluslararası öğrenciler) Türkiye'ye gelince biz bu hatırlamayı daha kolay yapıyoruz. Ama temennim, sizler ülkelerinize döndüğünüzde de bu bağların kopmaması. Bu bağları sürdürmek ve devam ettirmek gerekir.

Mazlum coğrafyalarda yaşananları tekrar etmeye gerek yok herhalde. Canımızı acıtıyor, bizi üzüyor elbette. Ama derler ya, "Karanlığın en koyu olduğu an, şafağın en yakın olduğu andır." İşte bu coğrafyalar da öyle... Oralar olduğu gibi durmuyor. Sürekli bir hareket, bir devinim var. İnşallah bu devinim, bizim küçük çabalarımızla birleşir ve Allah onları bereketlendirir. Asla umutsuz olmamak lazım. Olup bitenler karşısında sadece oturup ağlayacak halimiz yok. Elbette yaralarımızı sarmaya çalışacağız. Gücümüz neye yetiyorsa, elimizden ne geliyorsa, o çabanın içinde olmalıyız. Çünkü sonuçları Allah takdir eder. Bizim işimiz, gayret etmektir.

Sefire-i Âlem ile nasıl tanıştınız?

Ömer Karaoğlu: Sefire-i Âlem kapı komşumdu (gülüyor). Tabii bu işin şakası.

Özellikle İHH gibi köklü kuruluşlarla temasımız gençlik yıllarımıza kadar dayanır. O dönemde bağlarımız oluştu, ortak çalışmalar yaptık. O günlerden bu yana bu çalışmaların içinde pek çok ortak dostumuz ve arkadaşımız oldu.

Biz de bu bahçede büyüdük diyelim. Sefire-i Âlem de aynı amacı güttüğü için onlarla tanışmış olduk. Zaten aksi, büyük bir eksiklik olurdu.

Burada uluslararası öğrencilerin hem erkek hem de kadın kolları ile birlikte, başka projelerde ve etkinliklerde bir arada olmayı umuyorum.

Bir hoca ve müzisyen olarak Türkiye'deki uluslararası öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir?

Ömer Karaoğlu: Bu gerçekten zor bir soru. Aslında ben onların tavsiyelerini almak isterdim. Sorunuza bir soruyla karşılık vereyim: "Bizden ne beklersiniz?"

Bence öğrenci arkadaşlarım kendi kültürel biri-

kimlerini ve müziklerini de buradaki kardeşleriyle paylaşmalı. Çünkü bu alışveriş iki yönlü olursa bereketli olur. Tek taraflı olursa asimilasyon tehlikesi ortaya çıkar. Bizim bir sloganımız var: "Kardeşlik sınır tanımaz." Bu slogana uygun bir şekilde davranmak, yapay sınırlar koymamak ve birbirimize açık olmak gerekiyor. Bu alışveriş birlikte mayalandığında çok zengin bir birikim ortaya çıkar. Dünyadaki Müslümanların belki de başaramadığı şeylerden biri bu: Alışveriş kanallarını açık tutamamak.

Bir de bu kanalları dışarıdan kötü niyetliler sabot ediyor, durum daha da kötüleşiyor. Maalessif ülkemizde de benzer olaylar yaşandı. Belli topluluklar, belli alanlar, sürekli kışkırtılıyor ve suistimal ediliyor. Bunun temelinde İslam ve insan düşmanlığı yatıyor. O yüzden bu kanalları karşılıklı olarak açmamız gerekiyor.

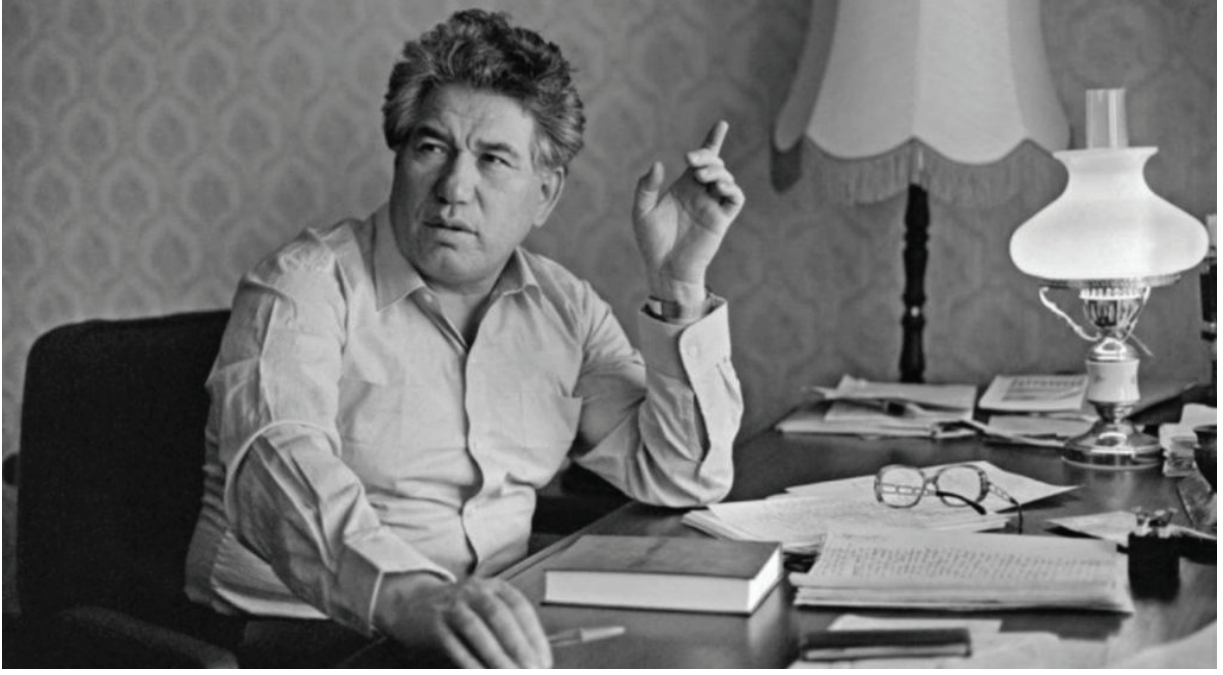
Öğrenci kardeşlerime bir tavsiyem de şu: Türkiye'nin müziklerini, özellikle folklorik müziklerini öğrenin. Ama aynı şekilde, kendi folklorunuzu da buraya taşıyın, burada paylaşın ve tanıtın. Ben mesela merak ederim. Sudan'da kimleri dinlemeliyim, hangi müzikleri keşfetmeliyim? Çünkü dünya müziklerini dinlemeyi severim.

Burada önemli bir ilkeye daha dikkat çekmek isterim: Biz her zaman "öğreten" konumunda olmamalıyız. Rahmetli hocam bana şöyle derdi: "Bir şey almadan bir şey vermek olmaz." Bu anlayışla tez yapan öğrencilerime de hep şunu söylerim: "Bu tez bittiğinde bize bir şey öğretin." Çünkü her birimizin birbirine öğreteceği bir şeyler mutlaka vardır. Bu nedenle öğrenci kardeşlerime "Ben buraya sadece alıcı olarak geldim." diye düşünmemelerini tavsiye ederim. Siz de öğretici olun, siz de paylaşın. O zaman bu yolculuk çok daha bereketli olur.

Röportaj

Manahil Mohmed

Yayına Hazırlayan: Özlem Özer

CENGİZ AYTMATOV: İNSANİ DEĞERLER VE AHLAKIN ÖNEMİ

Kadicha Tazhibaeva

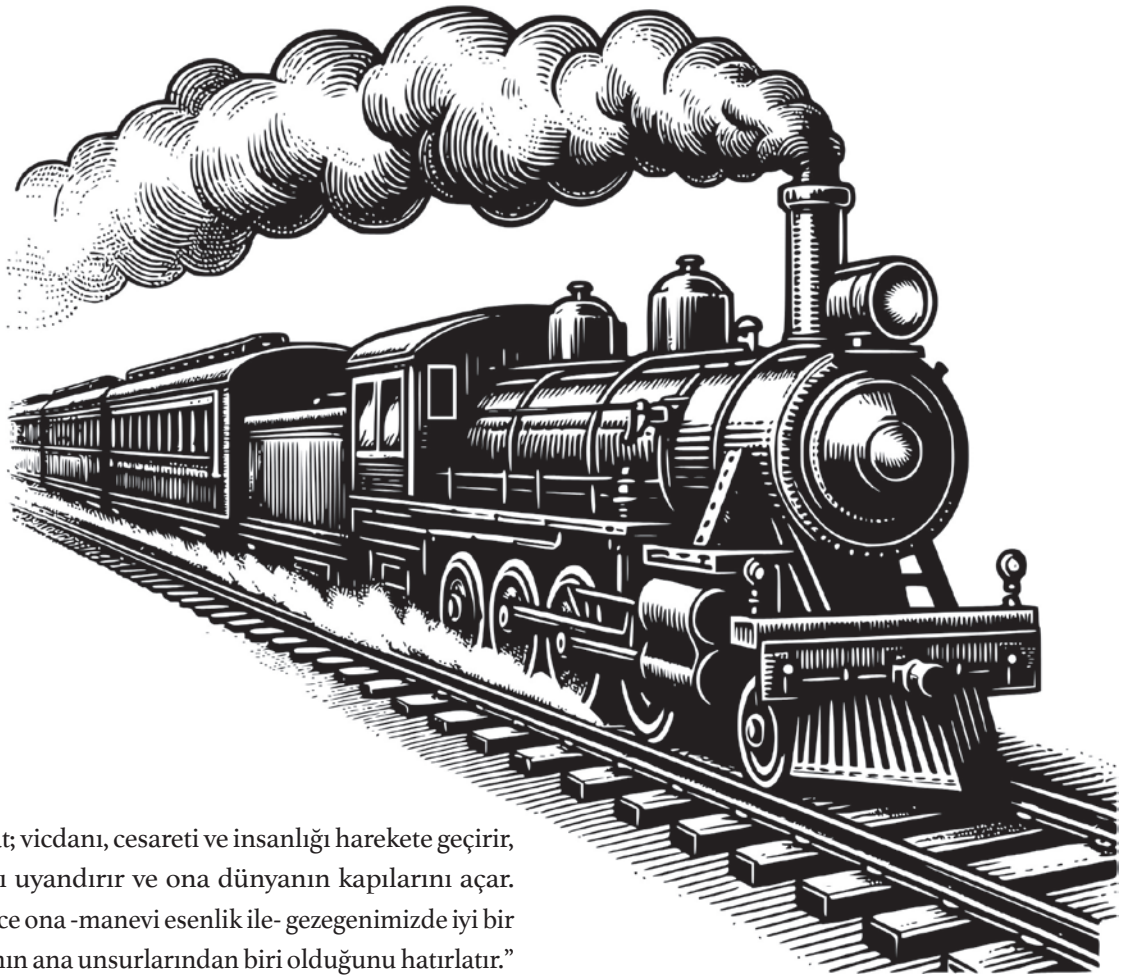
Kırgızistan / Marmara Üniversitesi İlahiyat Din Psikolojisi Yüksek Lisans

1998’de Ankara’da Cengiz Aytmatov’un doğumunun 70. yıl dönümü için düzenlenen Uluslararası Bilgi Şöleni’nde, Aytmatov’un çağdaşı ve yakın dostu olan Kazak yazar Muhtar Şahanov, açılış konuşmasını şu sözlerle sonlandırmıştı:

“Aytmatov’un eserlerinde yer alan hayvan karakterlerinin felsefi kompozisyonunu hazırlayan ünlü bir Alman fotoğrafçı, bana yurt dışında hayranlıkla şunu söylemişti: ‘Eğer bu Kırgız olmasaydı, hayatımız sıkıcı olabilirdi.’ Ben de size açıkça söyleyebilirim ki, onsuz hayat benim için de çekilmez olurdu.”

(Şahanov, 1999, s. 22 Cengiz Aytmatov - Muhtar Şahanov, (1999)“Kuz başındaki avcının çığlığı”. Ankara. Tolkun yayınları)

Bu içten ifadeler, Aytmatov’un eserlerinde dostluk, insanlık ve sevgi tohumlarının nasıl kök saldıgını açıkça ortaya koymaktadır. O, eserlerinde kimi zaman toprağın sesi, kimi zaman vahşi doğanın bir parçası olarak, kimi zaman ise çocuk ruhunun derinliklerinden insanlığa seslenebilen biridir. Sanat ve edebiyatın dönüştürücü gücüne olan inancını şu şekilde ifade etmiştir:

“Sanat; vicdanı, cesareti ve insanlığı harekete geçirir, insanı uyandırır ve ona dünyanın kapılarını açar. Böylece ona -manevi esenlik ile- gezegenimizde iyi bir yaşamın ana unsurlarından biri olduğunu hatırlatır.”

(Брусиловский, 1997, s. 52 Brusilovskii D.A. Filofofiya Chingiza Aitmatova kak novaya sushchnost' mezhkul'turnogo i mezhreligioznogo dialoga v edino-tsel'noi sotsial'no-planetarynoi sisteme. Manuscript, (11-2 (73)), 51-59. (in Russian)(2016)

Cengiz Aytmatov, eserlerinde okuyucularının kalplerine ve zihinlerine temel insani değerleri aşlamayı hedeflemiş ve insanın hem kendi türüyle hem de çevresiyle olan barış ve hoşgöründen yoksun ilişkisini eleştirmiştir. Bütün eserlerinde “İnsanoğlu nasıl insan olabilir?” sorusunu temel fikir olarak işlemiştir. Günümüzün karmaşık dünyasında kaybolurken, “İnsan için en zor şey, her gün insan kalabilmektir.” diyen Aytmatov, bu sözyle bilgelik ve direnişin özünü yansıtmaktadır.

Aytmatov'un doğduğu dönemde bu ilkeyi sağlamak hiç kolay değildi. İkinci Dünya Savaşı'nın karanlık gölgesi, babasız büyümenin ağırlığı, açlık ve türlü zorluklar, genç Cengiz için mücadele dolu bir deneyim oldu. Bütün bu zorluklar, onun kararlılığını ve dayanıklılığını arttırırken, edebi merakını ve yeteneğini de şekillendirdi.

1928 yılının 12 Aralık günü, Kırgızistan'ın mistik topraklarında, Talas şehrine bağlı Şeker köyünde dünyaya gelen Cengiz Aytmatov, üç kardeşin en büyüğüdür. Çok zorlu koşullarda büyümüştür. Bütün bu zorlukları içten hisseden ve insanın doğası üzerine derinlemesine düşünen Aytmatov, birçok eserinde, köyünde geçen çocukluk anılarından ve köylülerinden bahsetmiştir.

Babası Törökul Aytmatov, Kırgızistan'da parti ve devlet işlerinde önemli bir konumdaydı. Annesi Nagima Aytmatova ise hem bir tiyatro oyuncusu hem de Kırgızistan Kadın Hareketi'nin aktif üyesiydi. Dolayısıyla Cengiz Aytmatov, okur yazar, siyasi olarak aktif ve çok dilli bir ailede yetişmişti.

Ancak Stalin döneminin baskıcı rejimi altında zor günler geçiren aile, Törökul Aytmatov'un görevi nedeniyle Moskova'ya taşındı. Burada bir okula kaydolmuş Cengiz Aytmatov, Rusça öğrenmeye başladı. O sıralarda Stalin, Orta Asya'daki Sovyet ülkelerinde yönetimde bulunan kişilere yönelik “Büyük Temizlik” adlı bir operasyon başlatmıştı. Cengiz Aytmatov'un babası Törökul Aytmatov da Kırgız Özerk Bölgesi girişiminde bulunan kişiler listesinde yer alması

nedeniyle şüpheli görüldü. Bu durum aileyi Moskova'dan ayrılıp Şeker köyüne geri dönmek zorunda bıraktı. Ancak 1937'te Törökul Aytmatov, milliyetçilik şüphesiyle tutuklanarak Bişkek'e götürüldü. Bu süreçte, Çon-Taş köyünde birçok kişi infaz edildi, ancak Törökul Aytmatov'un ölümünden ne eşi ne de çocukları haberdar oldu. Mezarı ancak 1991'de Kırgızistan'ın bağımsızlığını kazanmasının ardından bulundu. Nagima Aytmatova, eşinin mezarının nerede olduğunu öğrenemeden, 1971'de vefat etti. Bu trajik olaylar silsilesi, Cengiz Aytmatov'un hayatı ve eserlerinde derin izler bıraktı.

Cengiz Aytmatov'un çocukluğu masallar, türküler, ağıtlar dinleyerek geçti. Babaannesi Ayımkan'ın hikâyeleri, ona hem kültürünü hem de insan doğasının derinliklerini keşfetme tutkusu aşıladı. Ancak gençlik yılları zorluklarla doluydu. İkinci Dünya Savaşı'nın gölgesinde, savaşın acı gerçekleriyle yüzleşti. On dört yaşında olmasına rağmen Rusça bilmesi nedeniyle köyündeki sekreterlik görevine atandı. Bu da genç yaşta büyük sorumluluklar almasına sebep oldu. Özellikle savaşta kayıplar veren ailelere ölüm haberlerini iletmek gibi ağır görevler, onun iç dünyasında derin izler bıraktı ve onu edebiyata yöneltti. O dönemde, savaş vergisi toplamak amacıyla tek tek evleri dolaşması da ona önemli deneyimler kazandırdı. Genç yaşta üstlenmek zorunda kaldığı bu zorlu görevler, onu sürekli olarak insanların yaşamlarına dahil etti. Bu süreçte, yalnızca kendi zorluklarını değil, çevresindeki insanların karşılaştığı zorlukları da gözlemleme fırsatı buldu.

Bütün bu yaşadıkları Aytmatov'un edebi bakış açısının şekillenmesinde önemli rol oynadı ve eserlerinde toplumsal gerçeklikleri derinlemesine işlemesine imkân verdi. Cengiz Aytmatov, zorlukların içinden çıkarken, kaleminden akan kelimelerle insanın doğasını, acılarını ve umutlarını dünyaya aktardı. Onun yaşamı, insanın iç dünyasına yapılan bir yolculuk gibiydi; aydınlıkla karanlığın, umutla umutsuzluğun iç içe geçtiği bir serüven...

Savaştan sonra ailesiyle birlikte Cambul'a taşınan Cengiz Aytmatov, burada Veteriner Teknik Okulu'na girdi. Bu dönemde yaşadığı ekonomik zorluklar, onun

kararlılığını ve dayanıklılığını artırdı. Halası Karakız Apa'nın desteğiyle ayakta kalmaya çalışırken, edebi merakı ve yeteneği de giderek gelişti. 1952 yılında veterinerlik fakültesinde öğrenci iken "Gazeteci Dzyuyoy" adlı ilk eserini yayımladı. 1953 yılında mezun olduktan sonra bir süre mesleğini icra etti.

1956 yılında Moskova'da edebiyat fakültesine kaydolması, yazarlık kariyerinde önemli bir dönüm noktası oldu. Maksim Gorki Edebiyat Enstitüsü'nde aldığı eğitim, çağdaş edebi kuramlarla tanışmasını sağladı ve onu daha derinlemesine yazma pratiği yapmaya teşvik etti. Bu dönemde, uluslararası alanda tanınmasını sağlayan "Cemile" adlı eserini yayımladı. Veterinerlik eğitimi sayesinde hayvanlarla olan yakınlığı, eserlerinde hayvan karakterlerini derinlemesine ve etkileyici bir şekilde işlemesine olanak tanıdı.

Hayatı boyunca 10'dan fazla eser kaleme alan Aytmatov, 2006 yılında yayımlanan "Dağlar Devrildiğinde" adlı yapıtıyla edebi kariyerini sonlandırdı. Modern edebiyatın en çok okunan yazarlarından biri olan Aytmatov'un eserleri, 650'den fazla baskı yapmış ve 170'ten fazla dile çevrilmiştir. Yurt dışında 60 milyondan fazla tiraj elde eden Aytmatov, UNESCO tarafından "Eserleri en çok yabancı dillere çevrilen yazar" olarak tanındı (Mitrofanova, E. Memorial Evening to mark the 85th anniversary of the birth of Chingiz Aitmatov, 2013)

1 Cengiz Aytmatov böbrek yetmezliği sebebiyle tedavi gördüğü Almanya'nın Nürnberg kentindeki bir hastanede 10 Haziran 2008 yılında vefat etti.

Aytmatov, eserlerinde insanın değerlerinin ve inançlarının önemine, dünyada ahlaklı bir insan olmanın gerekliliğine dair derin bir perspektif sunan büyük bir yazar ve düşünürdür. Mitolojik unsurları, halk hikâyelerini ve folklorik malzemeleri ustaca kullanarak birey ve toplum arasındaki karmaşık ilişkileri gözler önüne serer. Onun yazıları, sadece bireysel ahlak ve manevi değerler üzerine değil, aynı zamanda toplumsal yabancılaşma, kimlik kaybı ve ahlaki yozlaşma gibi evrensel temalar üzerine de yoğunlaşır.

Cengiz Aytmatov'un eserlerinde sıkça rastlanan mitolojik unsurlar ve halk hikâyeleri, okuyucuya derin

bir tarih ve kültür bilinci aşılar. Çocukluğunda baba-annesinden dinlediği masallar ve efsaneler, yazarın sanat anlayışının temelini oluşturur. Bu hikâyeler onun eserlerine canlılık katar ve okuru, bireysel bir hikâyenin ötesine geçirerek evrensel insanlık hallerine yönlendirir. Aytmatov, folklorik motifleri modern zamanla ilişkilendirerek tarihle anı birleştirir ve böylece okuyucuya geçmişin değerlerini hatırlatıp günümüz dünyasında bu değerlere sahip çıkmanın önemini vurgular.

Örneğin “Gün Olur Asra Bedel” adlı eserinde Aytmatov, mitolojik öğeleri kullanarak modern dünyanın sorunlarını işler; insanın doğa ve teknoloji ile ilişkisi, kimlik arayışı ve ahlaki değerlerin kaybı gibi konuları ele alır. Kitaptaki “mankurt” efsanesi, kendi geçmişinden ve kimliğinden koparılan bireyin nasıl insani değerlerini yitirdiğini simgeler. Aytmatov, mankurtluk kavramı üzerinden bireyin kimliğini ve değerlerini kaybetmesinin toplumsal yabancılaşmaya ve ahlaki çöküşe yol açtığını anlatır.

Cengiz Aytmatov “Cemile” adlı eserinde, insan ilişkileri ve sevginin dönüştürücü gücü üzerinde durur. Cemile’nin hikâyesi, bireyin içsel yolculuğunda ahlaki değerlerin ve insani duyguların nasıl bir rol oynadığını gözler önüne serer. Cemile ve Daniyar’ın aşkı, savaşın ve zor zamanların ortasında bile insanın özündeki iyilik ve sevgiyi koruyabileceğini, bu değerlerin insanı insan yapan temel unsurlar olduğunu gösterir.

Toplumsal yabancılaşma, Aytmatov’un eserlerinde merkezî bir temadır. Ona göre, toplumsal yabancılaşma bireylerin ahlaki denetim sistemlerinin işlemez hale gelmesiyle başlar ve bu durum, toplumda değer ve normların çalışmamasını, dolayısıyla toplumsal çözülmeyle beraberinde getirir. Aytmatov, sosyalist sistemin dinsizlik ve kimliksizleştirme politikalarını eleştirerek bu süreçlerin toplumdaki ahlaki temelleri nasıl çökerttiğini gözler önüne serer.

“Selvi Boylum Al Yazmalım” adlı eserinde ise, sevgi ve fedakârlığın gücü üzerinden insani değerleri işler. Hikâyede aşk, sadakat ve fedakârlık gibi insani değerlerin bireyin içsel gücünü nasıl şekillendirdiği anlatılır. Asel ve İlyas’ın hikâyesi, insanın ahlaki ve

manevi değerlerinin bireyin hayatında ne denli belirleyici olduğunu gösterir.

Aytmatov’a göre, toplumsal çözülme doğuran ahlaki yozlaşmanın iki temel sebebi vardır: Kimliğini kaybederek mankurtlaşmak ve inancını terk ederek dinsizleşmek. Yazar, insanın içsel rehberini canlı tutan bu iki değer insanı insan yapan ve diğer canlılardan ayıran temel unsurlar olduğunu belirtir. Aytmatov, inanç üzerine yaptığı göndermelerle tüm inanç sistemlerinde içsel rehberin merkezî bir rol oynadığını savunur. Ona göre içsel rehber, bütün inançların ortak özelliğidir ve bu bakımdan içsel rehberli bir toplum oluşturmak için bu değerlere sahip bireylerin çoğaltılması gereklidir.

Eserlerinde insanın ahlaki ve manevi değerlerine dair derin sorgulamalar yapan Aytmatov, bireyin kendi içsel yolculuğunda ahlaki bir varlık olma çabasını ve bu çabanın toplumun genel iyiliği üzerindeki etkilerini araştırır. Aytmatov, insanın değerlerine ve inançlarına sahip çıkmasının ve bu dünyada ahlaklı bir birey olmasının önemini vurgular. Ona göre, insanın kendisiyle ve çevresiyle barış içinde olabilmesi için evrensel ahlaki değerlere bağlı kalması gerekmektedir.

Aytmatov’un eserleri, insanı düşünmeye ve kendi içsel sesini sorgulamaya teşvik eder. Yazar, insanın ahlaki bir varlık olarak kendi değerlerini koruması ve bu değerleri gelecek nesillere aktarması gerektiğini savunur. Aytmatov’a göre, ahlaklı bir insan olmanın temelinde, bireyin kendi içsel rehberini sürekli olarak canlı tutması ve bu rehberin yönlendirmesiyle hareket etmesi yatar. Bu nedenle yazarın eserleri, okuyucuya derin bir manevi rehberlik sunar ve onu daha iyi bir insan olmaya yönlendirir.

Özetle, eserlerinde bireysel ve toplumsal ahlakın önemini vurgulayan Cengiz Aytmatov, okuyucularına evrensel insanlık değerlerine bağlı kalmanın gerekliliğini hatırlatır; insanın kendini ve toplumu iyileştirmesi için içsel rehberli ve inançlı bir yaşam sürdürmesinin şart olduğunu savunur ve bu düşüncelerini derinlemesine işler.

EĞİTİM BÖLÜM TAVSİYESİ

Ghara Bostani Eid

Suriye / İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Elektronik Mühendisliği

ELEKTRİK ELEKTRONİK MÜHENDİSLİĞİ

Merhaba, adım Ghara. Okulda matematik ve fiziği severdim. Eğitim hayatımın ilerleyen dönemlerinde başarılı olabileceğim ve ülkemizin gelişimine katkıda bulunabileceğim bir alan seçme noktasına geldiğimde, mühendislik benim için ilk seçenek oldu.

Mühendisliğin farklı dallarını araştırdım, ancak ilk başta hangi dalı seçeceğim konusunda kesin bir kararım yoktu. Bununla birlikte, ileri ve yeni teknolojilere karşı ilgim vardı.

Teknolojinin bugünün dünyasında büyük bir güç olduğuna inanıyordum. Bu ilerlemenin bir parçası olmak ve yaşadığım toplumun daha iyi hale gelmesine katkıda bulunmak istiyordum. Kendimi, neyi sevdiğimi ve mevcut fırsatları inceledikten sonra,

İstanbul Teknik Üniversitesi Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği Bölümü'nü seçmeye karar verdim.

Yeteneğime ve sevdiklerime inandım ve zor olan bu alanda çalışmaya başladım. Gençlerin hedeflerine odaklanarak azimle çalıştıklarında başarılı olabileceklerine ve teknoloji alanında rekabet edebilmek için gerekli başarıyı yakalayabileceklerine inanıyorum.

Mühendislik, sadece teorik bir bilim dalı değil; aynı zamanda bir düşünme biçimi ve yaşam tarzı, gerçek dünyadaki sorunları çözmek için bir araç. Daha iyi bir dünya için teknolojik gelişmeler insanlığa geniş imkânlar sunuyor.

Seba Kazaz

Suriye / İstanbul Teknik Üniversitesi
Uzay Mühendisliği

UZAY MÜHENDİSLİĞİ

Ben Seba Kazkaz, İstanbul Teknik Üniversitesi Uzay Mühendisliği Bölümü'nden bölüm üçüncüsü olarak mezun oldum. Bu alana olan yolculuğum fizik ve matematiğe duyduğum derin tutku sebebiyle çok erken yaşlarda başladı.

Evrenin sonsuz büyüklüğü ve onu yöneten karmaşık yasalar her zaman ilgimi çekmiştir. Uzay, benim için doğal güzelliğin en yüce tezahürü, Allah'ın "Bedi'ü's-semâvât" isminin bir yansımasıdır. Galaksilerin, yıldızların ve gezegenlerin harikalarını keşfetmek ve anlamak için her zaman yeni teknolojiler geliştirmeyi arzulamışım.

İTÜ'de, beni sınırlarıma kadar zorlayıp gerçek potansiyelimi keşfetmemi sağlayan tam da aradığım ortamı buldum. Derslerin ve projelerin zorluk seviyesi, bölümdeki arkadaşlarımdan yetenekleri hocalarımdan derin bilgi birikimiyle birleşince, oldukça yoğun ama aynı zamanda tatmin edici bir akademik deneyim yaşadım. Hocalarımız bize sürekli en son teknolojileri ve gelişmeleri tanıttı. Bu da sadece bir öğrenci olarak değil, gerçek dünyadaki uygulamalara hazır bir mühendis olarak da gelişmeye olanak verdi. Eğitimim boyunca uzay mühendisliğinin daha karmaşık alanlarına, özellikle yörünge mekaniği ve kontrol teorisine yöneldim. Bu konular, çok yönlü ve zorlu yapılarıyla ilgimi çekti. Ayrıca gezegenlerin ve gök cisimlerinin hareketine duyduğum hayranlık da bu konulara ilgimi artırıyordu. Ancak beni en çok şaşırtan, elektronik çalışma deneyimimdi. Devrelerle ve sistemlerle uğraşmak sadece teknik bir egzersiz değil, aynı zamanda son derece disiplinli ve zorlayıcı bir süreçti. Bu zorluklardan büyük keyif aldım ve bu süreçte mesleki yolumu bulduğumu fark ettim.

Uzay mühendisliğinin kolay bir alan olmadığını öğrendim. Son derece zorlu ve sadece tutkunun ötesinde büyük bir sebat gerektiren bir alan. Bu alanda eğitim almayı düşünenlere verebileceğim en büyük tavsiye,

uzun çalışma saatlerine ve karşlarına çıkacak zorlayıcı problemlere hazırlıklı olmalarıdır. Tutku bu yolda ilk adımı atmanıza yardımcı olur, ancak sizi ayakta tutan şey sebat olacaktır. Bütün zorluklarına rağmen bu alanda çalışmak harcanan çabaya kesinlikle değer. Bu alanda kazanılan bilgi son derece esnek olup birçok farklı sektörde uygulanabilir. Roketler, uydular ya da uçaklar üzerine çalışabilirsiniz. Mekanik, elektronik, yazılım ya da fizik alanındaki becerileriniz çok çeşitli kariyer yollarına uyarlanabilir.

Bugünün dünyasında, özellikle Orta Doğu'da, hava-uzay mühendisliği uzmanları ve bu alandaki teknolojilere duyulan ihtiyaç oldukça fazla. Sivil ve savunma sektörlerinden araştırma ve geliştirmeye kadar bu bilginin uygulama alanları sonsuz. Bu alanda yaptığımız çalışma, sadece makineler inşa etmekle ilgili değil; geleceği inşa etmekle ilgili. Bölgemizin karşılaştığı zorluklar göz önüne alındığında, bu tür bir uzmanlık her zamankinden daha büyük bir önem taşıyor.

Uzay mühendisliği, aslında bir keşif arayışıdır. Bilmediğimiz yerleri keşfetmemizi, anladığımız sınırları zorlamamızı ve bizi yıldızlara götürecek araçları geliştirmemizi sağlar. Benim için bu sadece bir kariyer değil; evrenin güzelliğini ve karmaşıklığını anlamaya yönelik bir yaşam yolculuğu. Bundan daha tatmin edici bir şey düşünemiyorum.

KİTAP

YAZAR ÖĞRENCİLERİMİZ

Vega Moqarabi

Afganistan / İstanbul Üniversitesi Radyo- Televizyon ve Sinema

AFGAN SİNEMASI

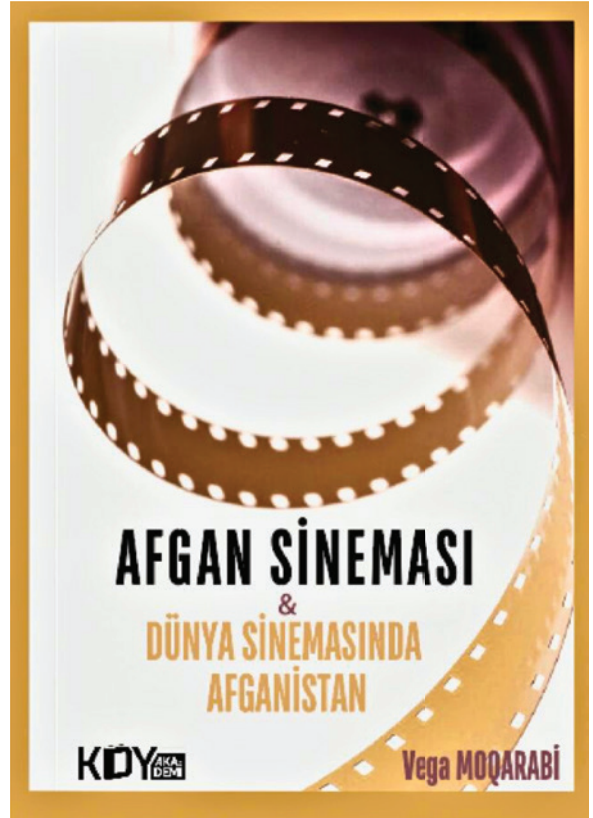
“Afganistan doğumlu bağımsız tiyatrocu ve film yapımcısı Vega Moqarabi, Kabil Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tiyatro Bölümü lisans mezunudur. Marmara Üniversitesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü’nde yüksek lisans derecesini alan Moqarabi, İstanbul Üniversitesi’nde sinema alanında doktora eğitimine devam etmektedir.”

Dünya Sinemasında Afganistan Batı sinemasında Afganistan ile ilgili yapılan filmlere bakıldığında Taliban rejiminden öncekilerle sonrakiler arasındaki fark dikkat çekicidir. Taliban’dan önce Afganistan’ı konu alan filmlerde daha çok Ruslara karşı propaganda yapıldığı görülür ve bu filmlerde Afganlar cesur ve mücahit kişiler olarak gösterilir. Taliban’dan sonraki dönemde ise özellikle ABD’deki 11 Eylül olaylarının etkisinin Afganistan’a bakışı şekillendirdiği görülür.

Taliban’la birlikte, ABD sinemasında, Soğuk Savaş dönemi filmlerinin olumsuz aktörü olan Rusya’nın yerini Afganistan almış, Taliban ve El-Kaide üzerinden bu olumsuz imaj iyice pekiştirilmiştir. Bu filmlerde ABD, işgalci değil de kurtarıcı, kahraman bir ülke olarak resmedilir. Afganlar ise pek çok filmde sadece Taliban üyeleri olarak yer alır.

Afganistan’ı konu eden Batı filmlerinde, Taliban öncesi ve sonrasına dair bu temsil farklılıklarının yanı sıra tıpkı Hint sinemasında olduğu gibi kültürel kodlarda da pek çok yanlış bilgi yer alır. Mesela Batı sineması, Taliban rejiminden önce Afganları daha çok Arap olarak gösterir. Afganların kıyafetleri, yaşam tarzları, dansları Araplar gibi sunulur. Hatta bazı filmlerde konuştukları dil bile Arapçadır.

Ben bu kitapta, geçmişten günümüze Batı sinemasında Afgan temsillerinin ne kadar yanlış yansıtıldığına dair pek çok film örneği inceledim. Kitapta sadece Batı si-

nemasında üretilen filmler değil, Afganistan’da çekilen filmlerdeki Afgan temsillerini de mercek altına alıp size Afganların sinemadaki farklı temsillerini mukayese ederek anlatmaya çalıştım. İyi okumalar.

Künye

Yazar: Vega Moqarabi

Kitap adı: Afgan Sineması

Yayın evi: KODY

Şehir: İstanbul ,2023

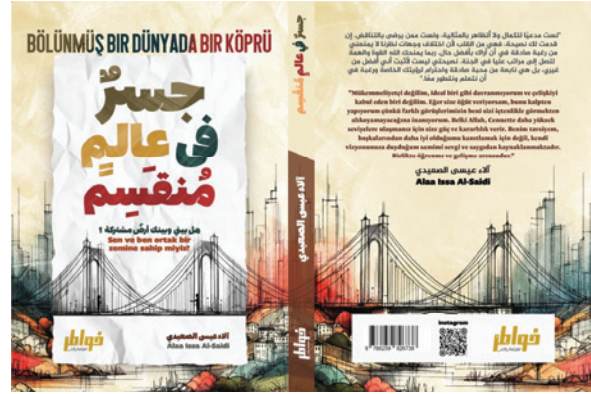
Alaa Issa Al-Saidi

Mısır / İstanbul Üniversitesi Adli Tıp

BÖLÜNMÜŞ BİR DÜNYADA BİR KÖPRÜ

Bu kitabı üç sebepten dolayı kaleme aldım. İlki kitap yazma hayalimi gerçekleştirmekti. İkincisi bu çalışma vasıtasıyla kendi özgün fikirlerimi ortaya koymak ve bunları diğer insanlarla paylaşmak istememdi. Üçüncü sebepim ise her insanın üç yaşından ergenlik dönemine kadar süren kendini tamamlama evresini kendi adıma nihayete erdirip yetişkinlik sürecimi başlatmaktı.

Kitap nelerden bahsediyor? Öncelikle farklı bakış açılarınin sade ve kısa bir şekilde aktarılabilceğini ortaya koymaya çalıştım. Her iki ucunda karşılıklı duran insanların olduğu bir köprü resmettim. Bu insanlar hayata farklı açılardan bakıp farklı noktalarda durmuş olsalar da durdukları noktaların ve baktıkları açılardan onların dünyası olduğunu, bunun onların hakikati olduğunu, dolayısıyla her birimizin duygusunun, düşüncesinin, hatta ırksal farklılıklarının biricik ve bir o kadar da eşit olduğunu anlatmak istedim.

Künye

Yazar: Alaa Issa Al-Saidi

Kitap adı: Bölünmüş Bir Dünyada Bir Köprü

Yayın evi: Hawater

Şehir: İstanbul

Miral Aslanoğlu

Suriye / İstanbul Üniversitesi Psikoloji bölümü

LOVING AS A VERB -BİR FİİL OLARAK SEVMEK

Bu kitabı psikoloji alanına olan sevgim ve psikoloji ile ilgili bilgi edinmek için sürekli güvenilir kaynak arayışı içinde olmam sebebiyle tercüme ettim. Bu çalışma aynı zamanda Dr. William Mosier'in hastaları ve alanında uzman isimlerle psikoloji ve nöroloji alanlarında Türkiye'de yaptığı harika çalışmalarına olan minnettarlığımın, takdirimin, saygımın, sevgimin de bir göstergesi.

Bu çalışma okuyucuya genel olarak bireyler, özelde ise çiftler arasında sağlıklı ilişkiler kurulabilmesi için gerekli kritik ip uçlarını veriyor. Kitap aynı zamanda

“koşulsuz sevgi” kavramını yeniden formüle ediyor. Kitabı anlamında hiçbir değişikliğe gitmeden, Arap dilinin kurallarına uygun bir şekilde tercüme edeceğim konusunda bana güvendikleri için tercüme etmeme izin verip Arap dünyasında ve Türkiye’de yayınladığı için Dr. Mosier’e ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Kişisel olarak bu kitapta yer alan fikir ve tekniklerin birçok kişiye ve aileye rehberlik ederek yardımcı olduğunu bilmekten mutluluk duyuyorum. Bu noktada bireylere

evlilik kararı vermeden önce bu kitabı okumalarını tavsiye ediyorum ki, sağlıklı evlilik ilişkisinin nasıl olması gerektiğine dair fikir sahibi olsunlar ve evlilik hayatlarını bu bilgiler ışığında şekillendirebilsinler.

Künye

Yazar: Miral Aslanoglu

Kitap adı: Loving as a verb

Yayın evi: Kitap Sarayı

Şehir: 2024

Toleuzhan Galiyeva

Kazakistan / İstanbul Üniversitesi İslam Hukuku

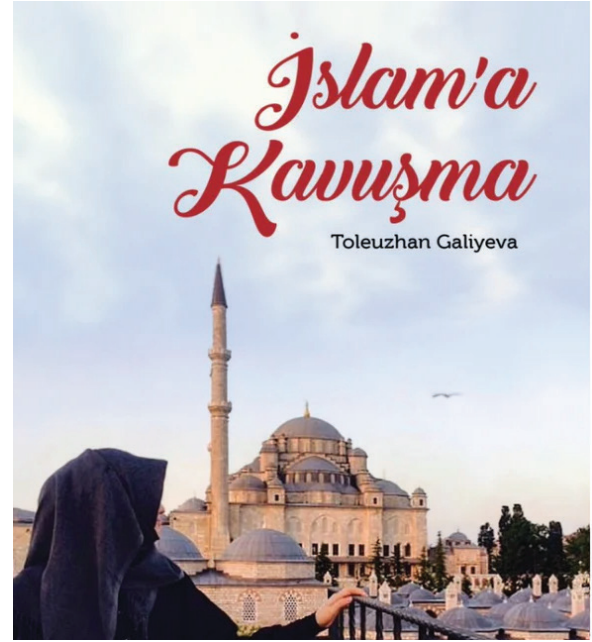
İSLAM'A KAVUŞMA

Bu eser, samimi bir Müslüman olma gayretiyle dinimi öğrenme ve yaşama serüvenimi anlatıyor aslında. Bu yolda karşıma çıkan güzel insanlar, güzel mekanları okuyucuyla paylaşmak ve onlara da bu güzellikleri tattırmak için uzattığım bir davet eli...

Gittiğim yabancı bir ülkede (sanırım artık o kadar yabancı değil) kendi memleketimden arkadaş arayışı içinde bir uluslararası öğrenci olarak deneyimlerimi kaleme aldım. Samimi arkadaşlıklar aracılığıyla, yaşadığım ülkeden uzakta olmanın hissettirdiği yabancılık ve birlikte olmanın getirdiği sıcaklık duygusunu işlemek istedim.

Yapmak istediğim şeylerden biri de dernekler aracılığıyla kurulan bağlar, etkinlikler ve kültürel paylaşımlarla, okuyucuyu farklı kültürlerden gelen insanların bir araya gelerek oluşturduğu renkli dünyada dolaşmaya çağırmak. İlişkilerin derinliği ve toplum içindeki dayanışmanın önemini bu eserde gözler önüne sermeye çalıştım. Zengin içerikli temalar ve akıcı bir anlatımla, "Dünyanın neresinden gelmiş olursak olalım, biz bir milletiz" sloganı bu kitapla hayat bulsun, istedim.

Bu eser, İslam ve kültürü etrafında şekillenen yeni bir yaşamın kapısını aralama gayretidir. Kendinizi,

çeşitli etkinliklerle birbirinizi kaynaştıran ve farklı kültürlerle tanışma fırsatı sunan bu manevi dünyaya kaptırmaya hazır mısınız?

Künye:

Yazar: Toleuzhan Galiyeva

Kitap adı: İslam'a Kavuşma

Yayın evi: Zahid Kitap

Şehir: İstanbul

MERHAMET: GÖNLÜN ZEKASI

Madina Otojonova

Özbekistan / FSM Vakıf Üniversitesi İlahiyat

Nasıl ki aklımız, ürettiği fikirlerle zekâsını gösteriyorsa, kalbin de bir zekâsı vardır ve bu zekâ, kendini merhamet olarak dışa vurur. Merhamet, insanın içsel dünyasında saklı olan en yüce erdemlerden biridir. O sadece bir duygu değil, aynı zamanda bireylerin ve toplumların gelişiminde önemli bir role sahip olan ahlaki bir pusuladır. Bu yazıda, merhameti bir “gönül zekâsı” olarak ele alıp; onun tanımını, toplumsal etkilerini ve insani krizlerdeki rolünü ele alacağız.

Merhametin Tanımı: Kalbin Zekâsına Bir Bakış

Merhamet, başkalarının acısını fark etmek, anlamak ve bu acıyı dindirme isteğiyle harekete geçmek demektir. Merhamet, duygusal bir tepkinin ötesinde, zihinsel ve ahlaki bir farkındalığı içerir. İnsan, merhamet sayesinde başkalarının duygularına empatiyle yaklaşır ve onların yaşadığı zorluklara çözüm üretmek için çaba gösterir. Bu bağlamda, merhameti “gönlün zekâsı” olarak tanımlamak mümkündür. Çünkü bu duygu, insana hem başkalarının ihtiyaçlarını anlama yetisi kazandırır hem de harekete geçme gücü sağlar. (Sayar, 2025)

Merhametin Psikolojik ve Sosyolojik Boyutları

Merhamet, bireysel ve toplumsal düzeyde birçok olumlu etkisi bulunan bir duygudur. Psikolojik olarak merhametli bireyler, daha yüksek düzeyde mutluluk ve tatmin duygusu yaşarlar. Araştırmalar yardımseverlik ve şefkat gibi davranışların beynin ödül merkezini aktive ettiğini göstermektedir. Bu durum, insanın biyolojik olarak merhametli olmaya yatkın olduğunu gösterebilmektedir. Son yıllarda yapılan fonksiyonel MR çalışmaları, merhametin beyinde biyokimyasal kökeninin olduğunu ortaya koyuyor. Merhamet duygusu hissedildiği anda, “iç morfin” olarak adlandırılan mutluluk hormonları endorfin ve serotonin salgılanmaya başlar. Bu durum da kişiyi sakinleştirebilmektedir. (Koçyigit, 2024)

Sosyolojik açıdan merhamet ise toplumsal dayanışmayı artırarak, bireyler arasındaki güveni güçlendirebilmektedir. Merhametli bireylerin oluşturduğu

toplumlar, kriz dönemlerinde daha dayanıklı ve bütünleşmiş bir yapıya sahip olurlar. Mesela, doğal afetlerde ya da savaş bölgelerinde merhamet duygusuyla harekete geçen yardım kuruluşları ve gönüllüler, bu dayanışmanın en somut örneklerindendir.

ALLAH’IN (cc) RAHMETİ

Allah’ın en önemli özelliklerinden birisi O’nun merhametli oluşudur. Allah’ın bu isminin tecellisi olan Rahman ve Rahim adlarının Kur’an’da Allah ve Rab adlarından sonra en çok anılan isimler olması, Allah’ın merhamet niteliğinin önemini ve sonsuzluğunu göstermektedir. Allah bu niteliği nedeniyle besleyip büyütür, ödüllendirir, nimetler bahşeder, günahları affeder, peygamberler aracılığı ile insanlara doğru yolu gösterir. Hz. Peygamber (sav)’in gönderilmesi ve Kur’an’ın indirilmesi de Allah’ın merhametinin bir sonucudur diyebiliriz.

“Allah rahmetini yüz parçaya ayırdı. Doksan dokuzunu kendi yanında tuttu bir parçasını ise yeryüzüne indirdi. İşte bu bir parça rahmet sebebiyle bütün canlılar birbirine merhamet ederler. Hatta kısarak emzirirken

yavrusuna basıp da zarar verir korkusuyla ayağını kaldırır.” (Buhari.Edeb.19.Müslim.Tevbe.21)

Hadisten de anlaşılacağı üzere Allah'ın merhametinin biri dünyaya tecelli ederken, kalan doksan dokuzu ahireti beklemektedir. Bu merhametin yüzde biri ile anne çocuğuna ömrünün sonuna kadar merhamet eder şefkat gösterir. Mesela bir tavuğunun civcivlerini koruması için zehirli bir yılanla mücadelesini hiç gördünüz mü? Zehirli bir yılan gelir ve tavuğun civcivlerine saldırabilir. O zavallı tavuk da aslan kesilir, ölümüne mücadele eder, yavrularını korur. İşte bu durum Allah'ın merhametinin yüzde bir tecellisidir diyebiliriz. Mahşer gününde Allah'ın merhameti öyle bir tecelli eder ki şeytan bile affolunacağına dair ümitlenir. Bu da bize Rabbimizin ne kadar yüce merhamete sahip olduğunun delilidir.

PEYGAMBER'İN (SAS) MERHAMETİ:

Yüce Allah'tan insanlara doğru yayılan rahmet ve merhamet, Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (sav) ile zirveye ulaşmıştır. O, insanların en merhametlisidir ve bir rahmet peygamberidir. Onun merhameti öncelikle çocuklar, kadınlar, yaşlılar, toplumun zayıfları, kimsesizleri, acizleri, yetimleri ve yoksullarına yöneliktir. Bunun yanında onun şefkat ve merhameti insanları, hayvanları, tüm âlemi kuşatmıştır. O, bizim tam bir merhamet örneğidir.

Hz. Peygamber (sav) on bin kişilik ordusunun başında baba ocağı, anavatanı Mekke'yi fethetme doğru yürümektedir. Artık bütün Arabistan onun hâkimiyetini tanımıştır. Ordunun en önünde ilerlerken yol üzerinde yeni doğum yapmış bir köpek ile yavrularını görür. Hemen ashabından Cuayl b. Suraka'yı çağırarak şu emri verir:

“Anneyle yavruların önünde duracak ve ordunun tamamı geçinceye kadar onlara nöbetçilik yapacak ve onları ezilmekten koruyacaksınız”. Ta-

Yüce Allah (cc) bizleri rahmet ve mağfiretine nail olanlardan eylesin. Peygamber Efendimiz'in (sas) merhametini kendine ahlak edinenlerden eylesin. Allah'ın rahmeti, mağfireti, bereketi ve selamı hepimizin üzerine olsun.

“Anneyle yavruların önünde duracak ve ordunun tamamı geçinceye kadar onlara nöbetçilik yapacak ve onları ezilmekten koruyacaksınız”. Ta-

limat yerine getirilir ve anne ile yavrular rahatsız edilmeden ordunun geçişi sağlanır. İşte bu, Allah Resulü'nün merhametinin güzel bir örneğidir.

Mazlum Coğrafyalar: Merhametin Gerekliliğini Gösteren Çarpıcı Örnekler

Günümüzde merhametin ne kadar kritik bir değer olduğunu anlamak için Filistin, Suriye, Sudan ve Doğu Türkistan'da yaşanan insani krizlere bakmak yeterlidir. Bunun yanı sıra, dünya genelinde zulme maruz kalan diğer mazlum coğrafyalar da merhametin aciliyetini gözler önüne sermektedir. Zalimlik, kendinden olmayanı yok saymak, onun acısına kayıtsız kalmak veya daha da kötüsü, bu acıdan keyif almak şeklinde tezahür eder. Bu noktada, merhamet insanlık onurunun korunmasında en önemli araçtır.

Filistin: Filistin'de yıllardır süren işgal ve çatışmalar, insanların temel haklarına erişimini engellemiştir. Özellikle çocuklar, savaşın yıkıcı etkilerine karşı savunmasızdırlar. Merhametli bireyler ve yardım kuruluşları, bu çocukların eğitim, sağlık ve barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için çaba göstermektedirler. Bu durum, merhametin yalnızca bir duygu değil, aynı zamanda bir sorumluluk olduğunu göstermektedir.

Suriye: Suriye'deki iç savaş, milyonlarca insanı yerinden etmiş ve büyük bir mülteci krizine yol açmıştır. Savaşın yıkıcı etkilerini azaltmak için dünyanın dört bir yanından gelen merhametli bireyler ve kuruluşlar, bu insanların temel ihtiyaçlarını karşılamak ve onlara umut olmak için seferber olmuşlardır. Bir Suriyeli annenin çocuğunu korumak için verdiği mücadele, merhametin insanlık için ne kadar hayati bir değer olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Sudan: Sudan'da yıllardır süregelen çatışmalar, kıtlık ve ekonomik zorluklar, milyonlarca insanı insani yardıma muhtaç bırakmıştır. Merhamet duygusuyla harekete geçen uluslararası kuruluşlar, açlıkla mücadele eden çocuklara gıda sağlamakta ve yerinden edilmiş topluluklara destek sunmaktadırlar. Bu yardımlar, merhametin yalnızca bireysel değil, kolektif bir sorumluluk olduğunu ortaya koyar.

Doğu Türkistan: Doğu Türkistan'da yaşayan Uygur Türkleri, temel insan haklarından mahrum bırakılarak, ciddi baskılar altında yaşamak-

tadırlar. Bu insanların yaşadığı zorluklara dikkat çekmek ve onlara destek olmak, merhametin sınırları aşan bir erdem olduğunu göstermektedir. Doğu Türkistanlı bir çocuğun özgür bir şekilde eğitim alma hayali, tüm dünyaya merhametin ne kadar güçlü ve bir bağlayıcı unsur olduğunu hatırlatmaktadır.

Myanmar (Arakan): Myanmar’da Arakan Müslümanları, yıllardır sistematik bir şekilde zulme uğramakta ve toplu göçlere zorlanmaktadır. Burada yaşanan insani dramlar, dünya genelindeki merhamet duygusunun harekete geçmesini zorunlu kılmaktadır. İnsan hakları kuruluşlarının ve gönüllülerin yardımları, bu insanların hayatta kalma mücadelesine destek olmaktadır.

Yemen: Yemen’deki iç savaş, açlık ve salgın hastalıklar, milyonlarca insanı ölümle karşı karşıya bırakmıştır. Merhametli insanların destekleri, bu bölgede yaşayan mazlumların temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmaktadır. Bir annenin çocuğunu açlıktan kurtarmak için verdiği mücadele, merhametin ne kadar hayati bir değer olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

Merhameti Güçlendirmek İçin Ne Yapabiliriz?

1. Empatiyi Arttırmak: Başkalarının yaşadığı acıları anlamaya çalışarak merhamet duygunuzu geliştirebilirsiniz.
2. Küçük Ama Anamlı Adımlar Atmak: Günlük hayatınızda küçük iyilikler yaparak büyük değişimlere katkıda bulunabilirsiniz.
3. Gönüllü Çalışmalara Katılmak: İhtiyaç sahiplerine yardım eden kuruluşlarda aktif rol alarak topluma katkı sağlayabilirsiniz.
4. Farkındalık Yaratmak: Merhametin önemini çevrenizdekilere anlatarak, bu değerın yayılmasına öncülük edebilirsiniz.

Merhametin Güzelliği ve İnceliği

Allah’ın yarattıklarına nasıl muamele ederseniz, Allah da size öyle muamele eder. Yerdeki karınca da buna dahildir; kış günü soğukta kapının penceresine konan kuş da, yaz günü sıcakta yolun ortasında bir kap su arayan susamış bir kedi de buna dahildir. Dalından hoyratça koparttığınız meyve dahi buna dahildir. Peygamber (sav) Efendimiz şöyle buyuruyor: “Merhamet edenlere Rahman olan Allah Teâla merhamet buyurur. Siz yeryüzündekilere merhamet gösteriniz ki, gökyüzündekiler de size merhamet

etsin.” (Tirmizi, Birr, 16/1926. Ebu Davut; Edep, 58). Merhamet, acıtmamak ama acıdır. Acıtmamak için ise hassas bir gönle, nahif bir dile ve kolaylığa dayalı bir muamele anlayışına sahip olmak gerekir.

Sonuç: Merhamet, İnsanlığın Kurtuluş Anahtarıdır

Merhamet, sadece bireysel bir erdem değil, insanlığın geleceği için bir kurtuluş anahtarıdır. Gönlin zekâsı olarak tanımlanan bu değer, bireyleri daha vicdanlı, toplumu ise daha dayanışmacı hale getirir. Filistin, Suriye, Sudan, Doğu Türkistan, Myanmar ve Yemen gibi kriz bölgelerinde yaşanan insani dramlar, merhametin ne kadar elzem bir değer olduğunu bir kez daha göstermektedir. Her birimizin gönlünde saklı olan bu ışığı ortaya çıkarmak, daha adil ve huzurlu bir dünya için atılacak en önemli adımdır. Çünkü merhamet, sadece acıları dindirmez, aynı zamanda insanlığın kalbinde bir umut ışığı da yakar.

Şefkat ve merhametin olmadığı bir dünyada insanlığa dair umutlarımız giderek azalır. Hepimizde doğuştan var olan bu duyguları önce kendi içimizde olabildiğince geliştirmeli, sonra cömertçe paylaşmalı ve giderek bütün insanlığa ve yeryüzüne yaymaya çalışmalıyız. Bunu bir misyon olarak sahiplenmek hayatlarımıza anlam katabilir. Belki bu sayede kalplerimiz yumuşayabilir, yumuşayan kalpte de her şey büyüyebilir, bir çınar filizlenebilir. İşte o zaman umutlanmak için bir sebebimiz olur.

Yüce Allah (cc) bizleri rahmet ve mağfiretine nail olanlardan eylesin. Peygamber Efendimiz’in (sas) merhametini kendine ahlak edinenlerden eylesin. Allah’ın rahmeti, mağfireti, bereketi ve selamı hepimizin üzerine olsun.

SEFİRE-İ ÂLEM: UMUT, DOSTLUK VE BİRLİKTE YAŞAMANIN GÜCÜ

Şükran Bişkin

Doğu Türkistan / İşletme

Sefer-i Âlem ile 9 Eylül 2018'de tanıştım. Bu tanışma hayatımın dönüm noktasıydı diyebilirim; çünkü kendimi çaresiz ve bunalmış hissederken burası bana umut ışığı, ümit kapısı oldu. Bana böyle güzel insanlarla tanışma fırsatı verdiği için Rabbime sonsuz şükürler olsun.

Yaklaşık yedi yıldır burada çalışıyorum. Burada çok güzel anlara tanıklık ettim, bir "dünya" insanla tanıştım. Ülke yemekleri, ülke gelenekleri hakkında inanılmaz güzel şeyler öğrendim, adeta o ülkeleri gezmiş gibi oldum ve çok güzel arkadaşlar edindim, bana çok şey katan dostluklar kurdum. Burada olduğum için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Sefire denince aklıma ilk gelenler; buranın genç kızlarımıza çok şey katan, insanca ve Müslümanca bir arada yaşamanın ve ümmet olmanın önemini her daim vurgulayan ve dini, dili, ırkı ne olursa olsun herkese kardeş olarak bakmamız gerektiğini bize en güzel şekilde gösteren bir çatı olduğu. Bizler gerek ablalar gerekse çalışanlar olarak buradaki kızlarımıza Sefer-i Âlem'in bir ev, bir yuva olduğunu hep hissettirmeye gayret ediyoruz.

Sefire denince aklıma ilk gelenler; buranın genç kızlarımıza çok şey katan, insanca ve Müslümanca bir arada yaşamanın ve ümmet olmanın önemini her daim vurgulayan ve dini, dili, ırkı ne olursa olsun herkese kardeş olarak bakmamız gerektiğini bize en güzel şekilde gösteren bir çatı olduğu. Bizler gerek ablalar gerekse çalışanlar olarak buradaki kızlarımıza Sefer-i Âlem'in bir ev, bir yuva olduğunu hep hissettirmeye gayret ediyoruz.

Elhamdülillah, şükür Allah'a ki, bizi böyle bir platformda bir araya getirdi. Yeri geldiğinde kızların mutluluklarına şahitlik ettik, yeri geldiğinde beraber ağladık. Hasılı birlikte çok şeye tanıklık ettik; öğrencilerimizin mezuniyetlerine hatta kız istemesinden nişanına, düğününden çeyizine ve nihayetinde evlatlarını kucakladıkları ana kadar ki süreçlerde hep yanlarında olduk.

Yedi sene evvelki yaşantıma baktığımda zamanımı ne kadar da boşa harcamış olduğumu görüyorum ama elhamdülillah artık her şey çok başka. Bu derneğin insana kattığı değerleri fark etmemek mümkün değil. Hiç okumam yazmam yokken buranın eğitimlerinin, seminerlerinin, faaliyetlerinin bana kattığı inanılmaz değişimler yaşadım ve bunların hiçbirine paha biçilemez. Ne mutlu ki böyle bir yerle tanıştım. Buradaki bütün gönüllü hanımlara, çalışan arkadaşlara çok teşekkür ediyorum; hiçbir zaman desteklerini esirgemedikleri için, beni hiçbir konuda yalnız bırakmadıkları için hepsine ayrı ayrı minnettarım.

Gelelim benim güzel kızlarıma; onları tanıdığım için çok ama çok mutluyum. O kadar güzel ve sayısız öğrenci tanıdım ki, her birinin ayrı bir güzelliği, ayrı bir gülümsemesi var maşallah. İnşallah, neşe saçan bu yanlarını hiç kaybetmezler ve ne olursa olsun yaşamının güzel bir tarafı olduğunu dünyaya göstermeye devam ederler. Bunca zulüm, bunca işgal varken hayata tebessümle bakmaları, bizim hayatımızı da varlıkları ile renklendirmeleri çok güzel. İyi ki varsınız kızlar! Sizinle birlikte her gün tazelenmek, mücadelemizin daha da güçlü bir hal almasını sağlıyor.

Buradaki birlik ve beraberliğin daha da güçlenmesi için daha çok çalışmalı ve bilinçlenmeliyiz; çünkü her koşulda biz bir ümmetiz ve her zaman da öyle kalacağız inşallah.

Buradaki birlik ve beraberliğin daha da güçlenmesi için daha çok çalışmalı ve bilinçlenmeliyiz; çünkü her koşulda biz bir ümmetiz ve her zaman da öyle kalacağız inşallah. Buradaki herkesin çevresindeki insanlara kattığı değer, onların hayatına dokunması ve onlara umut olması gerçekten takdire şayan. Böyle insanların varlığı, toplumumuzun daha da güçlenmesine ve bilinçlenmesine katkı sağlıyor. İyi ki varsın Sefire!..

**BİZ
BİR MİLLETİZ**

Sefire-i Alem
Uluslararası Öğrenci Demeği
International Student Association
جمعية الطلاب الدولية

Sefire-i Alem
Uluslararası Öğrenci Derneği
International Student Association
جمعية الطلاب الدولية

Karagömrük, Muhtar Muhiddin Sk. No:11, 34091 Fatih/İstanbul

0212 621 27 49 • sefireialem.org.tr

🐦 [sefireialemuod](https://twitter.com/sefireialemuod)

📷 [sefireialemuod](https://www.instagram.com/sefireialemuod)

🌐 [Sefire-i Alem](https://www.facebook.com/Sefire-i-Alem)

Bağış Bilgileri: TR69 0020 5000 0102 4705 8000 02